

DARBININKAS

Vol. LXXXIV, Nr. 16
Balandis - April 16, 1999 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE
ir apie
LIETUVĄ

- Balandžio 12 d. į Bosniją išsiųstas didžiausias iki šiol Lietuvos taikdaryų dalinys - iš Kauno oro uosto pakilo keturi kariniai lėktuvai, kuriais atlikti taikdaryškos misijos į buvusią Jugoslavijos respubliką išskrido 137 lietuvių kariai. Antrąją balandžio savaitę Lietuvos Seimas priėmė nutarimą "Dėl Baltijos bataliono Lietuvos karių dalyvavimo NATO vadovaujamoje Taikos stabilizavimo operacijoje Bosnijoje ir Hercegovinoje", kuriuo atlikti pusės metų misija šioje Balkanų valstybėje leidžiama išsiųsti iki 160 Lietuvos karių.

- Tikimasi, kad jau kitos savaitės pabaigoje iš Lietuvos į Makedoniją išvyks kelių sunkvežimių kolona, gabenanti lietuviškus maisto produktus pabėgėliams iš Jugoslavijos Kosovo provincijos. Už humanitarinės pagalbos siuntai Vyriausybės skirtų 500 tūkst. litų panaudojimą atsakingas ambasadorius specialiems pavedimams Viktoras Baublys sakė, kad siunta jau suformuota. Du trečdalius jos sudarys Marijampolės pieno konservų fabrike pagamintas kondensuotas pienas su cukrumi, likusį trečdali įvairiose Lietuvos mėsos perdirbimo įmonėse pagaminti troškintos jautienos konservai.

- Šių metų sausio-vasario mėnesiais bendras Lietuvos užsienio prekybos balansas išliko neigiamas - deficitas sudarė 779 mln. Lt. Metų pradžioje, palyginti su tuo pačiu praėjusių metų laikotarpiu, eksportas sumažėjo 28,3 proc. arba 701,2 mln. Lt, o importas sumažėjo 26,4 proc. arba 916,5 mln. Lt. Negalutiniais muitinės deklaracijų duomenimis, šių metų vasario mėnesį buvo eksportuota prekių už 905,1 mln. Lt. [Lietuvą importuota prekių už 1 mlrd. 352 mln. Lt.

- Vienas iš "Trijų tigru" - Lietuvos operos grandas Vladimiras Prudnikovas švenčia penkiasdešimtmetį. Jubiliatą sukakties proga balandžio 10 d. Lietuvos nacionalinis operos ir baletų teatras pagerbė Giuseppe Verdi opera "Don Karlas". V. Prudnikovas dainavo Pilypo II partiją. Specialiai į jubiliejinių V. Prudnikovo spektaklių iš Vokietijos atvyko žymusis tenoras, sukaktuvinio bičiulis Sergejus Larinas. Jis dainavo Don Karlą. Lietuvos Ministras Pirmininkas Gediminas Vagnorius Vyriausybės vardu pasveikino žymų solistą su jubiliejiniu gimtadieniu.

- Balandžio 9 d. naktį nugariaudėjęs galingas sprogimas Mažeikių "Putino" prekybos centre yra jau antrasis pasikėsimas į uždarosios aikinės bendrovės "Grūstė" turtą. To paties prekybos centro sandėlis buvo sprogdytas prieš dvi savaites. Kol kas įvyki tiriantys Mažeikių rajono policijos komisariato pareigūnai nesiima spėlioti, ar abiem atvejais veikė tie patys nusikaltėliai. Tačiau, vyresniojo komisaro Valentino Giriūno teigimu, sprogimų "braižas" yra panašus. Sprogimo "taikinyje" buvo tik materialus turtas.

UŽSIENIO SLAPTŲJŲ TARNYBŲ PRIEDANGOS ĮSTAIGŲ VEIKLA – PAVOJINGA

Balandžio 6 d. Seimas po pateikimo pritarė Seimo Pirmininko Vytauto Landsbergio parengtam Užsienio slaptųjų tarnybų priedangos įmonių, įstaigų, organizacijų veiklos nutraukimo įstatymo projektui. Seimas ketina svarstyti šį dokumento projektą balandžio 20 d. Pateiktas projektas skelbia, kad užsienio slaptųjų tarnybų priedangos įstaigų įkūrimas ir veikla Lietuvoje yra neteisėti, nes yra nukreipti prieš valstybės ir visuomenės interesus. Seimo

Pirmininko parengtas įstatymo projektas nustato jų veiklos nutraukimo tvarką. Pagal projektą Vyriausybė arba institucijos, kurios pagal savo įgaliojimus tiria užsienio valstybių slaptųjų tarnybų veiklą, kreipiasi į teismą dėl priedangos įstaigos likvidavimo. Teismas, nustatęs, kad įmonė, įstaiga ar organizacija veikė ar veikia kaip užsienio slaptųjų tarnybų priedanga, priima sprendimą likviduoti ją, o jos turtą perduoti valstybės nuosavybėn. "Tokios priedangos įstaigos gali atrodyti kaip privačios, jos galėjo būti sukurtos dar prieš Kovo 11-ąją, kad galėtų būti įgyvendinamas principas: išeinant pasilikti", - sakė V. Landsbergis iš Seimo tribūnos. Pasak jo, niekas neabejoja, kad užsienio slaptųjų priedangos įstaigų veikla yra ir žalinga, ir pavojinga. "Jos gali būti ir įšaldytos snaudžiančio pobūdžio, tad nereikia laukti, kol jos atvirai pasireikš, o tiesiog stabdyti jų veiklą", - sakė Seimo vadovas.

ELTA

Lietuvos kariūnai saliuotuoja per 1999 m. vasario 16-osios minėjimą

Raimundo Šuikos nuotr.

SVARSTOMOS BUVUSIŲ KGB KADRINIŲ DARBUOTOJŲ DABARTINĖS VEIKLOS VERTINIMO ĮSTATYMO PATAISOS

Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis, atsižvelgdamas į Konstitucinio Teismo išvadą, balandžio 8 d. pateikė Seimui SSRS valstybės saugumo komiteto (NKVD, NKGB, MGB, KGB) vertinimo ir šios organizacijos kadrinių darbuotojų dabartinės veiklos įstatymo pakeitimo projektą. Balandžio 15 d. numatytas šio projekto svarstymas. Per dvi savaites parlamentarai ketina priimti įstatymo pataisas. Projekte yra naikinama išimtis, kurioms nustatyti būtų buvusi reikalinga Lietuvos Prezidento sudaroma trijų asmenų kolegija. Konstitucinis Teismas nustatė, kad įstatymo nuostata, skelbianti, jog Lietuvos Prezidento sudaroma trijų asmenų komisija priima sprendimus dėl apribojimų netaikymo buvusiems VSK kadriniams darbuotojams, prieštarauja Konstitucijai. Įstatymo pakeitimo projekte nustatomos papildomos išimties, kada apribojimai užimti tam tikras pareigas buvusiems VSK kadriniams darbuotojams nėra taikomi - kai jie dirbo VSK po 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos institucijų pavedimu. Tai, kad asmuo po 1990 m. kovo 11 d. dirbo VSK Lietuvos Respublikos valdžios institucijų pavedimu ir šioms institucijoms suteiktą vertingos informacijos ar kitokiu būdu veikė Lietuvos labai, siūloma nustatyti teismo sprendimu. Dėl tokio juridinė reikšmę turinčio fakto nustatymo prašymą teismui turi paduoti pats asmuo. Buvusių KGB kad-

rinių darbuotojų dabartinės veiklos vertinimo įgyvendinimo įstatymo pakeitimo projekte įtvirtinama galimybė teismui apskusti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro bei Valstybės saugumo departamento išvadą dėl to, kad

darbuotojui negali būti taikomos išimties. Taip pat numatoma, jog tuo atveju, jeigu teismas pripažįsta, kad išvada yra nepagrįsta ir patenkina asmens skundą, tai šis asmuo turi būti sugrąžintas į darbą.

ELTA

"ŽALGIRO MŪŠIS" ATKELIAVO Į LIETUVOS SOSTINĘ

Milžiniškas Jano Mateikos paveikslas "Žalgirio mūšis" balandžio 6 d. atgabentas į Lietuvos sostinę. Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys garsiosios istorinės drožinės laukė Senajame arsenale. Taikomosios dailės muziejuje, kur ji ir bus eksponuojama. Parodą "Žalgirio mūšis" balandžio 14 d. atidarys Lietuvos ir Lenkijos prezidentai. Jano Mateikos "Žalgirio mūšio" kelionė į Vilnių - iš viso tik ketvirtas šio unikalaus paveikslas išvežimas į užsienį po Antrojo pasaulinio karo. Lenkų kultūros patriotų slepiamas nuo okupantų per Antrąjį pasaulinį karą paveikslas net keletą metų išbuvo užkastas po žeme, gerokai sunyko ir jį reikėjo iš pagrindų restauruoti. Dėl to šiam šedevrui reikalinga ypatinga priežiūra, specialios ekspozavimo sąlygos, paveikslą kelionės į užsienį labai ribojamos. Kartu su Jano Mateikos

"Žalgirio mūšiu" Vilniuje, Taikomosios dailės muziejuje, bus eksponuojami ir vertingi penkioliktą amžiaus vėliau bei ginklų rinkiniai iš Lenkijos kariuomenės muziejaus. Lankytojai galės pamatyti, su kokiomis vėliavomis Žalgirio mūšyje kovojo abiejų pusių karių pulkai. Ginklų kolekcijoje vertingiausias yra autentiškas kryžiuočių pėstininko skydas, taip pat pavojingiausias to laikotarpio šaunamasis ginklas - arbaletas. Bus eksponuojamas ir kryžiuočių priklausęs akmeninis pabūklas sviedinys, rastas Žalgirio mūšio lauke.

ELTA

Minske Baltarusijos 13-tojo šaukimo Aukščiausioji Taryba patvirtino pasiruošimo prezidento rinkimams (1999 metų gegužės 16 d.) renginių planą. Vienas iš tokių - spaudos centrų atidarymas Maskvoje, Vilniuje, Kijeve ir Varšuvoje.

VISUOTINIS SURAŠYMAS – KITAMET

Visuotinis Lietuvos gyventojų ir būstų surašymas vyks ateinančiais metais. Statistikos departamento prašymu Vyriausybė surašymo datą perkėlė iš 1999 metų gruodžio pirmosios į 2000 m. gegužės 5 d. Statistikos departamento pareigūnai mano, jog gruodžio mėnesį užimtumo ir nedarbo rodikliai gali būti iškreipti dėl darbų sezonizmo - būtent šiuo laikotarpiu šalyje yra fiksuojamas mažiausias užimtumas ir di-

džiausias nedarbas. Kol kas neįdiegti europiniai klasifikatoriai pagal ekonomines veiklas, profesijas ar dirbamą darbą, todėl gali iškilti sunkumų grupuojant užimtus gyventojus. Balandžio 7 d. priimtu Vyriausybės nutarimu buvo atsižvelgta ir į Europos Sąjungos rekomendacijas gyventojų ir būstų surašymus organizuoti 2001 m. sausio-gegužės mėnesiais.

ELTA

GALVOJAMA APIE "KARINĘ LOTERIJĄ"

Lietuvoje numatoma įteisinti atsitiktinę šauktinių ir kariuomenę atranką. Tikimasi, kad tai padėtų išvengti nemotyvuotų sprendimų atrenkant naujokus arba atidedant tarnybą kariuomenėje kai kuriems šauktiniams. Vyriausybė iš esmės pritarė Karo prievolės įstatymo pakeitimo ir papildymo projektui. Jame numatyta, kad atsitiktinė naujokų atranka organizuojama tais atvejais, kai šaukimo metu šauktinių yra daugiau negu leidžia išlaikyti valstybės finansinės galimybės. Iki šiol jokiais norminiais aktais nebuvo reglamentuojamas šauktinių atrinkimas. Todėl, pasak Krašto apsau-

gos ministerijos pareigūnų, teritorinėse naujokų šaukimo komisijose vadovaujamosi skirtingais šauktinių atrinkimo motyvais ar tarnybos atidėjimo pagrindais. Kartais komisijų priimami sprendimai yra akivaizdžiai subjektyvūs ir ginčytini. Jeigu įstatymui būtų pritarta Seime, atsitiktinės atrankos būtų rengiamos centralizuotai - į vieną duomenų banką būtų suvesti duomenys visų šauktinių, kurie turi būti pašaukti tarnauti konkretaus šaukimo metu, ir iš jų būtų atrenkama tiek, kiek turi būti pašaukta.

ELTA

KARAS KOSOVE - SERBIJOS GENOCIDAS PRIEŠ ALBANUS, TEIGIA LIETUVOS SEIMO PIRMININKAS

Pusės milijono albanų išvarymas iš Kosovo yra ne "vidaus konfliktas", o Jugoslavijos prieš Kosovą vykdomas genocidas, teigia Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis. Balandžio 12 d. spaudos konferencijoje V. Landsbergis paskelbė pranešimą dėl karo Balkanuose. Anot dokumento, pokomunistinė Jugoslavija "nėra pažengusi į priekį" nuo Sovietų Sąjungos prieš dešimtmetį vykdytos politikos, "o naudoja net stalinistinius etninio valymo metodus, tolygius genocidui". "Turėtų būti suvokiama, kad pusės milijono albanų išvarymas smurtu į Makedoniją, Juodkalniją ir Albaniją nėra tariami "įvykiai Kosove", bet tarptautinė drama - Jugoslavijos arba Serbijos karas prieš Kosovą", sakoma pareiškimė. Pasak V. Landsbergio, "kas ir kaip apgins Kosovo gyventojus, priklausys nuo genocido sampratos didžiosiose sostinėse". Seimo pirmininkas spaudos konferencijoje sakė, kad minėtasis konfliktas galėtų būti įvardytas, kaip Serbijos karas prieš Kosovą. "Mes matome, kad Juodkalniją stengiasi išlikti nešalyje, ir albanai, iš Kosovo bėgantieji į Juodkalniją, ten nėra žudomi. Federacinėje Jugoslavijoje jiems blogai yra Serbijoje", sakė V. Landsbergis. Jugoslavijos Federaciją sudaro Serbija ir Juodkalnija. Anot V. Landsbergio, Jugoslavija "netenka ir neteks moraliai, politiškai ir kitais atžvilgiais savo įtakos, kurią galėjo turėti Balkanuose". Seimo pirmininko teigimu, pradedant 1992 metų puolimu prieš nepriklausomybę paskelbusią Sloveniją, vėliau - per karus Bosnijoje ir Kroatijoje, "Belgradas nieko nepasimokė". "Kariuomenė prieš gyventojus nelaimi, o puola ir pralaimi", sakė V. Landsbergis. Jo nuomone, NATO sausumos pajėgų įvedimą į Jugoslaviją nulems "vertinimai,

kokio masto yra genocidas ir ar jį pajėgia stabdyti tik oro pajėgų naudojimas". Seimo pirmininkas sakė tikintis, kad dėl Kosovo bus pasirašyta taikos sutartis. Jo žodžiais, šioje situacijoje "Vakarų pagalbos reikmė neabejotina". Tačiau, V. Landsbergio nuomone, "nebūtų džiaugsmo", jeigu į konfliktą įsitrauktų Rusija ar islamo šalys. Seimo pirmininkas teigiamai vertino Rusijos prezidento Boriso Jelcino "labai svarbius" pareiškimus, kad Rusija nesikiš į konfliktą. "Šiame kontekste apkalto balsavimas prieš Jelciną atrodė neįtikinamai ir neracionaliai", sakė V. Landsbergis. Valstybės Dūmos balsavimas dėl apkalto B. Jelcinui numatytas balandžio 14 dieną. V. Landsbergio nuomone, dėl karo Jugoslavijoje Maskva neturi "aiškos politikos". Tai rodo Dūmos pirmininko Genadijaus Selezniovo paskelbtas ir vėliau kitų institucijų paneigtas pareiškimas, jog Rusijos prezidentas įsakė netaikyti strategines raketas į NATO valstybių, dalyvaujančių antskrydžiuose Jugoslavijoje, sostines. "Gal tai yra psichologinio ar nervų karo elementas, gal jį patį (G. Selezniova) kas nors suklaidino. Bet tai rodo, kad Maskvoje nėra aiškos politikos", sakė V. Landsbergis.

Omnitel Laikas

Vengrija gina savo teisę neįsileisti tranzitu į Jugoslaviją vykstančios Rusijos - Baltarusijos humanitarinės pagalbos kolonos. Rusija išpėjo Vengriją, dabar jau NATO narė, kad jos atsisakymas įsileisti į šalį 73 sunkvežimių koloną gali sugadinti tarpvalstybinius santykius. Vengrijos pareigūnai teigia, kad per daug gabenama degalų bei nesutinka praleisti 5 karinių sunkvežimių.

Vilnius ir vilniečiai

V. Kapočiaus nuotraukos

Jurgio Elisono atminimą ir veikalus būtina sugrąžinti visuomenei

Alis Balbierius

“... mūsų krašto fauna tesudaro menkutes, pasigailėjimo vertas liekanas to, kas kitą kartą Lietuvą puošė, jai garbės ir didelį materialinį pelną teikė.”

J. Elisonas

Apie amžiaus vidurį gimusiems mano kartos gamtininkams, ypač zoologams ir ornitologams, savotiška mitinė būtybė buvo prof. Tadas Ivanauskas. Šis gamtotyros ir gamtosaugos patriarchas darė įtaką net po mirties, ją jaučiame ir šiandien. Tačiau tarpukaryje šalia T. Ivanausko ir kitų tuo laiku garsių gamtotyrininkų būta dar vienos, labai iškilios ir individualios figūros – Jurgio Elisono (1889-1946). Jurgis Elisonas, kaip ir daug to meto kultūros ir mokslo asmenybių, sovietinio režimo buvo sąmoningai “pamirštas”, ištrintas iš kultūros, kaip ideologiškai nepatinkantis žmogus gal vien dėl to, kad priklausė įvairioms tautinėms organizacijoms, pagaliau buvo ir pedagogas patriotas.

Šiomet sukaks jau 110 metų nuo jo gimimo, o jis, pasak R. Tolvaišaitės, buvo toks, kuriam “rūpėjo visa, kas lietuviška, visa kas nyksta, užmirštama. Iškasenų likučiai, senieji meno kūriniai, knygos apie mūsų praeitį, papročius, kalbą, gyvūnus ir augaliją”. Šie žodžiai, nors ir ganėtinai siaurai, vis dėlto tiksliai nusako J. Elisono gyvenimo siekius, interesus ir tikslų daugiašakiškumą. Mokslininko, pedagogo, švietėjo, gamtotyrininko, tautosakininko, gamtosaugos idėjų propaguotojo asmenybė ir veikla pradėta atsiminti tik atšilimo laikais, prieš nepriklausomybės atkūrimą. Tiesa, jo knygos iš centrinių bibliotekų sovietų laikais nebuvo išimtos, tačiau apskritai jo palikimą ir asmenybę gaubė visuotinė tylą. Regis, vienintelis kol kas platesnio pobūdžio leidinys apie J. Elisoną tėra vos 500 egz. tiražu 1997 m. išleista knygelė “Jurgis Elisonas. 1889-1946”, parengta Ekologijos instituto.

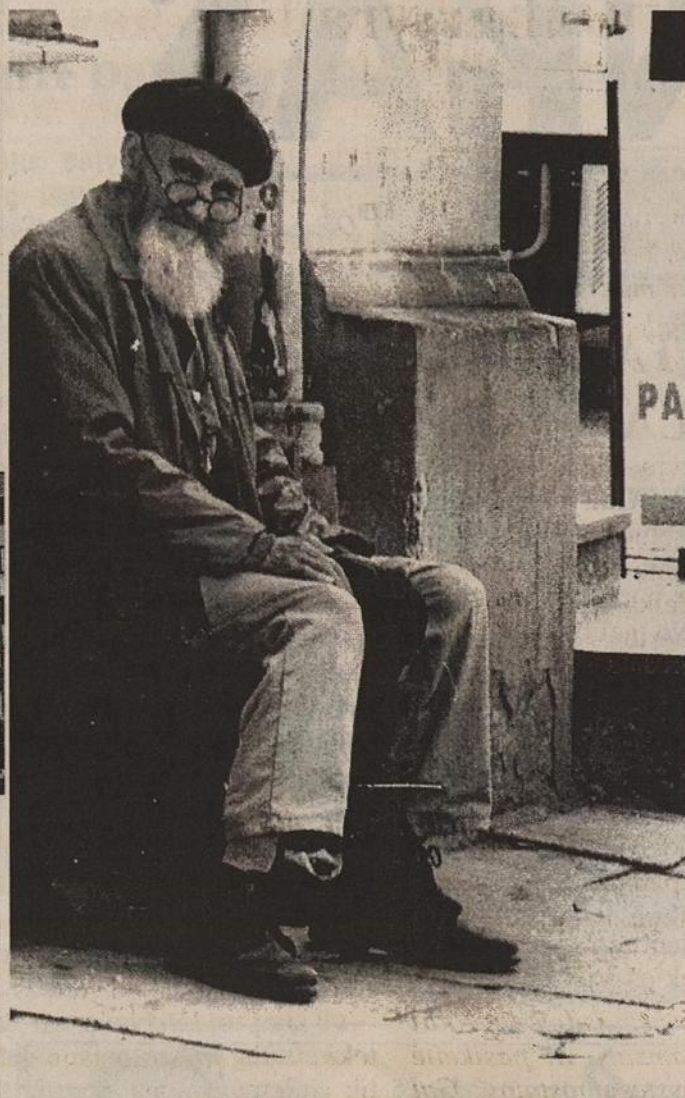
Daugybę straipsnių tarpukaryje gamtotyros, zoologijos, tautosakos, medžioklės ir žvejybos tema J. Elisonas paskelbė “Kosmose”, “Medžiotojuje”, “Gamtoje”, “Mūsų giriose”, “Gamtos drauge”, “Kultūroje”, “Mūsų krašte” ir dar keliolikoje periodinių ar neperiodinių leidinių. Be gamtotyros, buvo aištringas tautosakininkas, o šioje srityje jį labiausiai domino liaudies žinios apie gyvūniją ir gamtos reiškinius.

Vienas iš kapitalinių to meto zoologijos veikalų buvo 1932 m. išleistas J. Elisono dvitomis “Mū-

sų šalies žinduoliai”. Gal prieš 20 metų pirmąkart atverčiau šio iš kažkur gauto leidinio puslapius ir likau iki šiol sužavėtas jo, kaip zoologo, plunksnos beletristiniais sugebėjimais. Be šalies žinduolių apžvalgos, mokslininkas yra parašęs dešimtis straipsnių apie paukščius, medžioklę ir žvejybą, roplius, tautosakos straipsnių “gyvuline” tematika. Jo rašiniai buvo persmelkti meile gimtojo krašto gyvūnijai, ypač vaizdžiai griaunant liaudyje paplitusius neteisingus prietarus apie kai kuriuos gyvūnus, pavyzdžiui, geležinę gyvatę – gluodeną, žaltį, šikšnosparnius ir pan. Šia prasme J. Elisonas buvo ir vienas iš pirmųjų tų laikų gamtos apsaugos propaguotojų, jos dar labai gležnų idėjų puoselėtojas nepriklausomoje tarpukario Lietuvoje.

Ne viskas, ką tuo laiku mokslininkas parašė ar surinko, buvo paskelbta to meto periodinėje spaudoje ar knygose. Gausus jo palikimas neišleistų knygų ir straipsnių rankraščių saugomas Mokslo Akademijos Centrinės bibliotekos rankraštyne. O ir išleistosios kadaise knygos jau tapo bibliografinėmis retenybėmis, praktiškai yra neprieinamos ar nežinomos plačiajai visuomenei, ar bent tai jos daliai, kuriai rūpi gamta ir jos tyrimų istorija.

Lyg ir teko girdėti, neva viena leidykla rengiasi išleisti gamtotyros patriarcho T. Ivanausko raštų tomus, nors iki šiol nesuvokiama, kad tokių raštų dar apskritai nėra. Lygiai taip pat keista, kad negalvojame ir apie J. Elisono kūrybinio palikimo knygų ar jų serijos išleidimą kad ir nedideliu tiražu. Ne vienas skeptikas specialistas pasakys, kad tuose aprašymuose daug kas paseno gamtos mokslų, sistematikos prasme. Ir, be abejo, bus teisus. Tačiau nesiūlau išleisti tikrai pasenusių J. Elisono zoologijos vadovėlių ir panašių dalykų. Tačiau nepaseno istorinė ir žmogiškąja prasme jo nuostabūs gyvūnų aprašymai, kuriuos labai individualiai nušviečia jo asmenybės ir tikros meilės gamtai bei jos gyvybės formoms šviesa. Juo labiau ne-

paseno, o tik įgauna didesnę vertę J. Elisono surinkta tautosaka apie įvairius gyvūnus ir gamtos reiškinius – ji apskritai gražiai šliejasi prie jo mokslinių ir mokslo populiarinimo rašinių. O tai, kas pasenę jo rašiniuose, lengvai atskiruose komentaruose gali papildyti ir patikslinti bet kuris specialistas.

Mano nuomone, vertingiausia Jurgio Elisono palikimo dalis nusipelnė sugrąžinti į visuomenę. Gal kuri nors leidykla, pavyzdžiui, paremta kokios nors ekologinės organizacijos, fondo, ministerijos ar net instituto,

imtusi sudaryti ir išleisti vertingą palikimą. Nes pažintinė, istorinė, kraštotyrinė, netgi beletristinė J. Elisono geriausių straipsnių ir knygų vertė yra aki-vaizdi. Negi niekam iš zoologų, gamtotyrininkų ir gamtosaugos veikėjų negėda, kad šis palikimas jau daug metų guli archyvuose?

J. Elisonas tikrai nusipelnė, kad jo knygos, raštai ir jo paties asmenybės atminimas sugrįžtų į mūsų kultūrą, gamtosaugą ir istoriją.

JAV LB Krašto Valdybos Socialinių Reikalų Taryba

Jūsų namai ir smalkės

Pagal “The US Consumer Product Safety Commission” duomenis, maždaug 300 žmonių kasmet miršta nuo apsinuodijimo CO dujomis, o apie 15,000 žmonių Amerikoje kiekvienais metais reikia suteikti skubią pagalbą nuo per didelės tų dujų koncentracijos jų namuose.

Kiekvienuose namuose, kiekviename bute turėtų būti bent vienas “Carbon monoxide” dujų (smalkių) pajutėjas. “Carbon monoxide” (CO) dujos yra bespalvės, bekvapės ir labai pavojingos žmogui. Jos atsiranda tuomet, kai šildymo krosnis yra įvesta negerai ar neveikia kaip reikiant ir visai nesudegina natūralių dujų, alyvos, anglies ar kitų degalų. Taip pat paliktas prie namo prijungtame garaže užvestas automobilis gali būti mirtingos dujų koncentracijos jūsų namuose šaltinis. Kuomet per daug “Carbon monoxide” dujų susirenka name, žmogui

darosi bloga, skauda ir svaigsta galva, ir jis gali nuo to mirti.

Keletas ženklų, rodančių, kad jūsų šildymo krosnis netinkamai veikia:

1. krosnis neapšildo kaip reikia namo, arba veikia be sustojimo;
2. ant krosnies, jos kamino ir vėdinimo (vent) atsiranda suodžių, rūdžių ir dėmių;
3. jaučiamas nepažįstamas, primenantis kažką degančio, kvapas. Apsaugokite save ir savo šeimą – išidėkite bent vieną CO pajutimo aparatėlį, geriausia prie įėjimo į miegamąjį. Patikrinkite šildymo krosnį bent kartą metuose. Kiti pataria tai padaryti dukart metuose: pavasarį ir rudenį.

Niekada nenaudokite viryklės namo apšildymui.

Naudotasi ConEd ir kitais leidiniais.

Paruošė:

Birutė Jasaitienė ir Aldona Šmulkštienė

Lietuvoje po Šv. Velykų kunigai lanko šeimas

Po šv. Velykų iki Sekminių visose septyniuose Lietuvos vyskupijose kunigai lankys šeimas. Taip bus pradėtas vykdyti pasirengimo Didžiajam krikščionybės 2000 jubiliejui programos projektas.

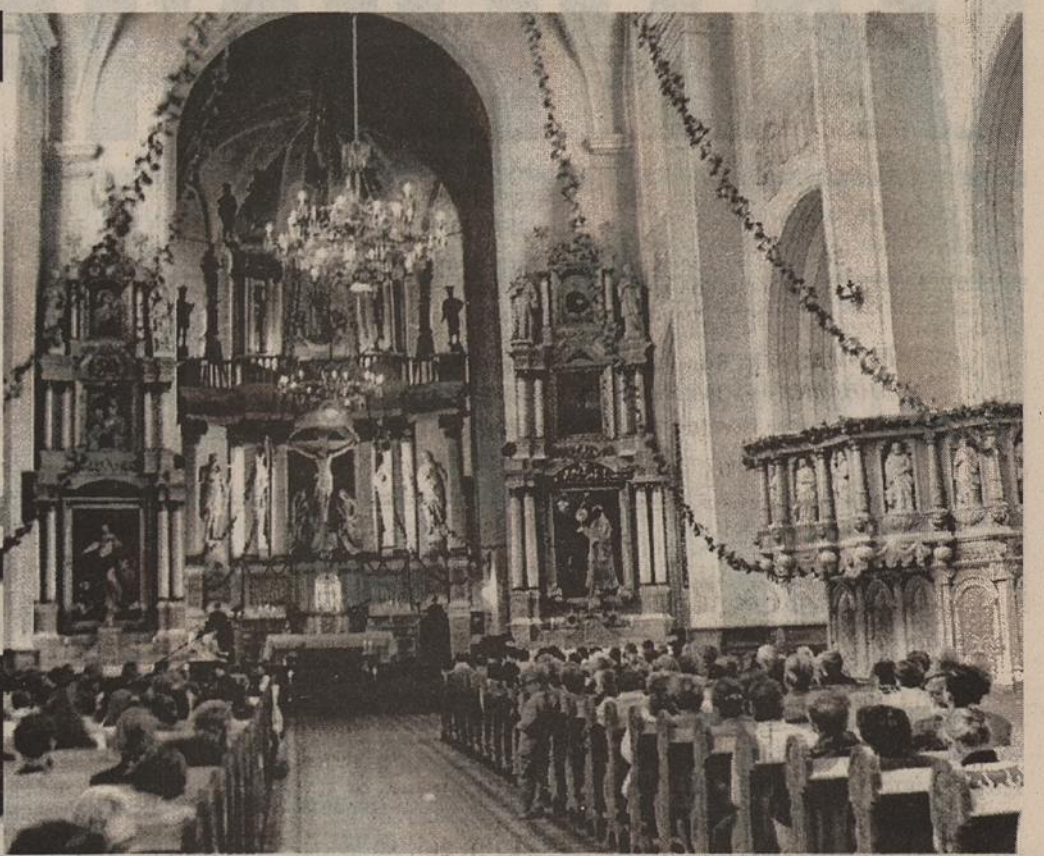
Pasak Lietuvos Vyskupų Konferencijos 2000 metų Jubiliejaus komiteto pranešimo, šiuo lankymui Katalikų Bažnyčia siekia parodyti dėmesį visiems Lietuvos žmonėms – tikintiems ir netikintiems.

Šeimas lankys kunigai kartu su savo parapijiečiais – savanoriais, kurie šiai misijai vyskupi-

jose buvo rengiami per gavėnią. Visoje Lietuvoje yra 7000 tokių savanorių.

Kiekvienai šeimai bus padovanotas jubiliejinis leidinys “Šeimos maldos”. Jame supažindinama su Jubiliejinių metų šventimo istorija ir prasme, pateikiamos pagrindinės katalikų maldos bei 1999 metų Kūčių vakaro malda, nes šiomis Kalėdomis Katalikų Bažnyčia pradeda švęsti Jubiliejinius Šventuosius metus.

Lankomos šeimos gaus parapijų informacinius leidinukus. **Omnetel Laikas**

Didžiojo septyneto (G-7) - labiausiai išsivysčiusių pasaulio pramoninių valstybių - finansų ministrai pareiškė, kad Rusija, jei nori su Tarpautiniu valiutos fondu (TVF) pasirašyti sutartį dėl skolų, turi priimti realistiškesnį biudžetą. Anot didžiojo septyneto - JAV, Japonijos, Vokietijos, Prancūzijos, Didžiosios Britanijos, Italijos ir Kanados - komunikato, Rusija neturi tvirtos ir aiškos nuostatos, kaip kovoti su šalį apėmusia finansų ir makro-ekonomikos krize. Pareiškime būgštajama, kad Rusijoje gali išaugti infliacija, dar labiau nukristi rublio kursas.

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY
SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomoti namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINERĄ A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunoms šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiekimas su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruomenės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą, paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigcycle@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojo vietoj - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA
ir jos spaudą paremkime dabar:
pinigais, Unitrust, testamentais.
-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINŲ.

Kasolinas
MEMORIALS

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTĖLE VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALE -

KVEČAS
JONAS
1933+1976

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoją REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

Žmogus ir jo likimas

Yra toks ispanų tapytojo Corrida paveikslas, kuriame vyras ir žmona vieni sėdi bažnyčioje prie kūdikio karsto ir tylėdami mąsto savo likimą. Po pamaldų, bažnyčia tuščia, karstas apklotas gėlėmis. Už jo matyti violetiniai langų stiklai su amžinomis šventosios istorijos figūromis, jauti begalinį ramumą ir linki jo tiems, kurie neteko to, kas mieliausia.

Kas yra žmogus, kuo jis virsta, kada negali sunkiose valandose tyliai su Dievu pakalbėti apie savo likimą ir gauti iš Dievo pamokymų apie visų žemės daiktų prasmę ir tikslą? Visoks likimas tada virsta abipusiu skundu, nieko nepasilieka sieloje be apkartimo, ardančio pamažu kantrumo ir pergalės jėgas gyvenime. Užtuot drauge lipus palei asarų upelį ir skaistinimosi kalną, klaidžiojama išsiskyrus asmeninių apsvylimų miglotame slėnyje. Galų gale užsimirštama arba apsvaigstama, bet iš likimo nelaimėta nieko, jis buvo lyg smūgis, kurį gyvulys gauna į galvą, viskas vyksta toliau, tada ateina naujas smūgis, ir galų gale paskutinis, ir taip beprasmiškas vyksmas pasibaigia.

Prasmingas tampa mūsų likimas, net baisiausias, net beprasmiškiausias, nesuprantamiausias, kai jį pastatome prieš altorių, kaip tie tėvai savo kūdikio karstą, ir jį įvelgiame iš Dievo požvilgio, ne žemiškos laimės išskaiciavimo, bet aukščiausio mūsų sielos paskyrimo šviesoje. Tada mes aiškiai pamatome mums reikalingas gydymo priemones, suprantame, ką mums suteikė tas lėmimas, kuris atėmė brangiausią dalyką, pamatome, kad tai, kas pavertė niekais mūsų norus, dažnai nurodo teisingą kelią, atitinkantį giliausius mūsų uždavinius ir palinkimus. Suprantame ir pamokymus, teikiamus aukštosios pažeminimo ir persekiojimo mokyklos, įsigiliname į prasmę to seno krikščioniško pasakymo, liepiančio „mylėti net savo darbų klišius“.

Kartais pasitaiko, kad nustojaime ilgametės draugystės ir pasitikėjimo. Pastatykite karstą, užtuot bareši ir visas gyvybės sultis pavertę į kartumą, prieš altorių, apdenkime gėlėmis ir ramiai apie tai pasikalbėkime su Dievu.

Mums pasakys: per daug rėmėsi žmogiškais, per silpnais dalykais, mane tuo užmiršdamas, todėl negalėjai sau palenkti ir išlaikyti nė kitos sielos. Praeinamas dalykas gali būti patvarus tik iš amžino. Žemė sukasi dieną ir naktį, lygiai ir visa, kas yra ant jos rutulio. Pagalvok apie tai, kol nusileis ant tavęs dangaus ramybė, viešpataujanti aukščiau visokio sukimosi, kada iš tavęs niekas daugiau negalės būti atimta.

Nekeik už neįtikimybę, dėkok už visa, kas paskubomis tau buvo duota. Visa gyvenime slepia gilų pamokymą. Būk teisingas, jei nori, kad kiti tau būtų teisingi.

Sugriūva tau visos saugios gyvenimo aplinkybės, tėviškė, tauta, profesijos darbas ir egzistencija palekia lyg žvirblių pulkas nuo pasėlio. Tu klausai „kodėl?“, abejoji lyg Jobas, manai, jog pasaulio teisybė yra tame, kad amžinai tau turi būti užtikrinta duona ant stalo.

O pasakys: „Mano mintys nėra jūsų mintys“. Ir kas gi tau sako, kad pasaulio likime baudžiamos tik kitų nuodėmės, bet ne visa, ką tu pats padarei arba apleidai? Ar tu nepagalvojai, kaip kiti, apie tai per drąsų tikrumą, su kuriuo čia žemėje žmogus išsikuria. Neturi būti užmirštas senas eilių posakis: „Tai čia mes išsikuriam, o vis tiek esame tik svečiai, kur tvirčiausiai galėtume statyti, tuo mažiau už visa pasitikim“.

Užėina žmogui sunki liga. Užtuot kovojęs plačiame pasaulyje, jis turi mažiausioje erdvėje grumtis su kūno skausmais. Tam taikomi žodžiai: „Kelkis, imk savo lovą ir vaikščiok“. Keltis reikšia: priimk savo likimą ir kovok mažiausioje erdvėje savo kovą su šio pasaulio kliūtimis, neverk, kad kitiems leista jį kovoti lauke. Kiek pergalėsi tu čia ir kiek tavo veide bus žymu vidujinės ramybės, tai yra ne mažesnė pasaulio ir gyvenimo pergalė, ne mažiau „didysis veiksmas“ už tą, kuris vyksta scenoje su dideliu triukšmu.

„Zydek, kur pasėtas“, - tai yra susitaikymas su likimu ir jo palenkimas valiai, kada žmogus save būna pavėdęs Dievui ir priima bei panaudoja visus dalykus „dviasiskai“, ne pasauliškai.

Toks likimas aukščiausiai likimo yra tikra dvasios kultūra. Žinoma, jos neišmokstama universitetuose, bet prie Kryžiaus ir pasaulio Pergalėtojo sosto, kuris paslaptinai palaiko visą tikrąją didybę ir kilnumą, visą tikrąją šio pasaulio jėgą ir valdžią bei lygiai paslaptinai sutrumpina visokį klaidingą aukštinimąsi ir nuodėmės galybę.

Valdas Adamkus

Likimo vardas - Lietuva 37

Darome visa, kas įmanoma – gal pavyks su mūsų draugų Kongrese pagalba paspausti Baltuosius rūmus, kad Amerika pareikštų griežtą protestą. O situacija labai pavojinga – galbūt rusai mėgina jėga nuversti mūsų valdžią ir tildyti Lietuvą teroru“.

Deja, Amerika dėl Sausio įvykių nepadare jokių Sovietų Sąjungą smerkiančio pareiškimo. Baltieji rūmai tylėjo. Valstybės departamentas galbūt mėgino diplomatiniais kanalais, kaip jie sako, „išreikšti susirūpinimą“, bet labai atsargiai, kad tik nesupyktų M. Gorbaciovo.

Amerikos lietuviai, žinoma, netylėjo. Vos spėjau pakalbėjęs su Stasiu Lozoraičiu padėti ragelį, suskambo telefonas. „Valdai, ką darom?“, - šį klausimą tik ir girdėjau tomis nerimo dienomis. Patariau griebtis jau ne kartą išmėginto metodo: „bombarduoti“ protesto telegramomis Baltuosius rūmus ir mūsų rinkiminių apygardų senatorius bei kongresmenus. Turbūt buvo išsiųsta ne tūkstančiai, o dešimtys tūkstančių telegramų. Dž. Bušo administracija, visą savo užsienio politiką rėmusi M. Gorbaciovo korta, buvo neįveikiama susitaikėliškumo tvirtovė. Bet Senate ir Atstovų rūmuose atsirado nemažai mus remiančių politikų. Deja, oficialiosios

- Manytume, kad dvasininko kelių renkasi jaunuoliai maksimalis-

- tai. Gal galėtumėte prisiminti save dvidešimtmetį-trisdešimtmetį. Ar Jūs buvote maksimalistas?

- Iš tikrųjų – tai taip. Norėjau labai daug. Gal jei nebūčiau toks buvęs, tuo laiku būtų kokia kita profesija suvilijusi. Kažkaip visą laiką – dar prieš seminariją ir besimokant seminarijoje – tikrai galvojau, kad nuversiu kalnus ir labai daug padarysiu. Bet paskui gyvenime pamatai, kad tik dalį to gali įgyvendinti, suvoki esąs ribotas. Supranti, kad ne visada pavyksta iškart padaryti žmogų geresnį. Įsitikini, kad žmogus pakyla ir puola, pamatai realybę.

- Jums šešiasdešimt – tai brandos amžius. Ar pasikeitė Jūsų jaunystės nuostatos? Gal sudužo kai kurie idealai, rado si naujų vertybių?

- Manau, kad didžioji dalis jaunystės nuostatų nepasikeitė. Neperdėsiu sakydamas, jog neperkainoju vertybių. Žinoma, i daugelį dalykų dabar žiūriu labiau realistiškai, atrandu naujų išvalgų. Jei galėčiau lyginti, koks buvau ką tik baigęs seminariją, be abejo, daug kas pasikeitė. Nemanau, kad ta kaita vyko i blogąją pusę, tiesiog dabar labiau pasveriu. Gal ir mano pareigos įpareigoja nedaryti neapgalvotų sprendimų. Kiekvieną žodį, kiekvieną veiksmą dešimt kartų pamatuojau, tik po to darau. Manau, tokias korektūras gyvenimas įnešė.

- Bažnyčia – pirmiausia žmonės: hierarchai, kunigai, pasauliečiai. Kauno arkivyskupija bene vienintelė Lietuvoje turi pasaulietį spaudos atstovą. Kas tai – šiuolaikiškumo ženklas, gal būtinybė? Ar nesulaukėte kritikos iš kolegų vyskupų?

- (Juokiasi.) Ne, vyskupai nekritikavo. Ir iš tikrųjų dėl šito žingsnio nesusilaukiau jokios kritikos. Visi vertino pozityviai. Spaudos atstovu tikrai džiaugiuosi. Žinoma, apgailestauju, kad jis kol kas dirba pusę etato. Bet dabartiniam pasauli lyje šiuolaikinei vyskupijai, ypač Kauno, pakankamai didelei ir esančiai Lietuvos centre, spaudos atstovas yra būtinas.

JAV pozicijos – tylėjimo pozicijos – neįstengė pakeisti ir jie. Lietuvių nusivylimas Dž. Bušu buvo absoliutus.

Kelias dienas po Sausio 13-osios mums, JAV lietuviams, atrodė, kad laikas sustojo. Pamiršome savo asmeninį gyvenimą: visos mintys sukosi tik apie tai, kas vyksta Lietuvoje. Nebuvo svarbesnio dalyko, kaip nuolat įsijungti televizorių ar radiją ir klausytis žinių. Slėgė juodžiausios nuotaikos: Vilniaus gatvėmis važinėja tankai, traukiant žmones, o pasaulis abejingai stebi, kaip beginklės Lietuvos laisvę smaigia iki dantų apsiginklavę Sovietų Sąjungos desantininkai.

Sovietų Sąjungos agresiją prieš Lietuvą, esu įsitikinęs, sustabdė tik viešumas. Tiesiog Dievo palaima, kad per Sausio įvykius i Vilnių buvo suvažiuavę nemažai Vakarų žurnalistų. Rusų karinio teroro vaizdai – ežė dominuoti Amerikos televizijos programų žinių laidose. Manau, ne mažiau dėmesio šiai temai skyrė ir Europos viešosios informacijos priemonės. Naujienomis iš Lietuvos savo laidas pradėdavo net tokios JAV televizijos žvaigždės kaip Kronkaitas.

Amerikiečiams darė didžiulį išpūdį daug sykių rodyti filmuoti kadrai iš Vilniaus: tankai, riedantys naktį tamsiomis miesto gatvėmis, net aiškiai girdimas jų vikšrų žlegsėjimas, pabūklų salvių liepsnos virš beginklės minios galvų, automatų buožėmis daužomi, sukrutinti žmonės. Lietuvos aukos tyrumo simbolio – po tanko vikšrais žuvusios Loretos Asanavičiūtės nuotraukos apkeliavo visų didžiųjų JAV laikraščių pirmuosius puslapius.

Kai po kruviniųjų Sausio 13-osios įvykių pirmadienį atėjau i darbą, mane koridoriuose visą kelią iki kabineto stabdė bendradarbiai ir pasibaisėję klausinėjo, ką aš dar žinau apie tai, kas dedasi Lietuvoje. Jie piktinosi, kodėl JAV prezidentas nepadare Sovietų Sąjungą smerkiančio ryžtingo pareiškimo, ir labai nuoširdžiai ieškė užuojautą bei simpatijas mūsų tautai. Iš kitų lietuvių girdėjau, kad jų kolegos amerikiečiai reagavo labai panašiai.

M. Gorbaciovas negalėjo visai nepaisyti pasaulio opinijos, nes

“Dabar yra tiek neatidėliotinių darbų, kad reikia mąstyti, kurti ir dirbti”

Pokalbis su arkivyskupu Sigitu Tamkevičium

- Visuomenės apklausos rodo, Lietuvoje žmonės žiniasklaidą pasitiki labiau nei Bažnyčia. Ar Jus patenkina televizijos, radijo, spaudos formuojamas Bažnyčios įvaizdis? Ar jis atitinka Bažnyčios tikrovę?

- Tai labai plati tema. Manau, kad galiu kai kuo džiaugtis. Matau žiniasklaidoje pakankamai pozityvių dalykų, net kai Bažnyčia yra kritikuojama. Tačiau jauti, kad žmonės myli Bažnyčią, nori, kad ji keistųsi. Dėl to iš tikrųjų esu ramus.

Kita vertus, žiniasklaidoje daug perdėto puolimo. Vieno kito kunigo klaida taip suabsoliutinama, formuojama nuomonė, kad visa Bažnyčia yra tokia.

O šiaip televizijoje dar yra tokių laidų, kurių rengėjų galiu tik gailėtis. Manau ateityje tos laidos savaime numirs, ir tiems, kurie jas rengia, net bus nedrašu prisimint savo klaidas.

- Kartais priekaištaujama,

pelnytai ar ne, kad Bažnyčios hierarchams trūksta atvirumo.

- Tikriausiai čia yra tiesos. Šiuolaikiniai žmonės norėtų, kad ir kunigai, ir hierarchai, pagaliau visa Bažnyčia, automatiškai sektų naujausiomis mados. Bet taip nebūna. Kaitai reikia pribrešti, naujoves patikrinti laikus. Vis dėlto manau, kad Lietuvos Bažnyčia, hierarchai galėtų būti atviresni, drąsiai kalbėti apie problemas, kurias neretai gaubia paslapties šydas. Tai laiko klausimas.

- Ar šiandien Katalikų Bažnyčia nebijo atvirai kalbėtis su inteligentija, kitaip manančiais. Turbūt pripažinsite, kad nemaža Lietuvos visuomenės dalis yra abejinga religinėms vertybėms. Okupacijos metais kunigai buvo prievarta uždaryti zakristijų, šventorių getuose. Dabar kartais pasakoma, kad jie patys save apriboja.

- Yra tiesos. Bet vėl turiu kartotis: Bažnyčios, visuomenės kaita yra procesas. Pamažu kunigai

taps mažiau uždari, labiau atviri. Ir aš aplinkui regiu šiuos žingsnius. Matau kunigus, kurie linkę bendrauti ir su mokslo, kultūros, visuomenės veikėjais, įvairių politinių ir religinių pažiūrų žmonėmis. Kitiems kunigams dar trūksta atvirumo.

- Esate labai veikli turtingos patirties, plataus akiračio asmenybė. Gal jau atėjo laikas rašyti memuarus? Ar vis dar žvelgiate į ateitį?

- (Juokiasi.) Ne, memuarų nerašau ir dar neplanuoju rašyti. Visi mano memuarai sovietmečiu lakoniškai surašyti “Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikoje”, kurią likimo man buvo skirta redaguoti. O dabar yra tiek neatidėliotinių darbų, kad reikia mąstyti, kurti ir dirbti. Ar kas parašys, manau, yra antraeiliai dalykai. O jei neparašys, nuostolio dėl to Bažnyčiai tikrai nebus.

- Kaip jautėtės jubiliejaus dieną? Ar lengvai pakeliate padidėjusio dėmesio našią? O gal šis gimtadienis Jums “stichinė nelaimė”?

- (Vėl juokiasi.) Aš su humoru atsakau: šitą dėmesį ir šurmulį išgyvenu lengviau nei pietus prie Kauno arkivyskupijos kurijos (kvatoja). O dėmesys tam tikru požiūriu visada yra mielas, bet nesu pripratęs švęsti nei gimtadienių, nei jubiliejų, todėl šios dienos truputį išmuš iš pusiausvyros.

- Sveikiname, Jus, arkivyskupu, ir linkime šviesiausios sėkmės ir kūrybingų, veiklių metų.

- O aš sveikinu Jus, tikrai linkiu sėkmės ir meldžiu Viešpaties palaimos. Gyvuokite.

Kalbėjosi
Rimantas Varnauskas

Iš vieno didžiausių JAV bankų “American Express Bank” (AEB) padalinio Vienoje gauta žinia, kad Vilniaus banko operacijų departamento atliekamų tarptautinių pavedimų aukšta kokybė yra įvertinta specialiu diplomu. Jį pasirašė AEB atstovai teigia, kad Vilniaus bankas tapo geriausiu tiesioginių mokėjimų JAV doleriais vykdytoju.

Kryžių kalnas

V. Kapočiaus nuotr.

tebetęsiant terorą mūsų šalyje grėsė, kad stropiai jo kurtas savo, demokratiško politiko, įvaizdis bus visiškai sugadintas. Be to, ir Vakarų šalių vyriausybėms, stiprėjant visuomenės spaudimui, nebūtų įmanoma be saiko apsimetinėti, kad nieko baisaus nevyksta. Manau, Maskva, suvokusi, kad tyliai, be didelių aukų nepavyks užgniaužti Lietuvos Nepriklausomybės, nusprendė bent kuriam laikui sustabdyti agresiją. Tad bene pirmą kartą komunistinio pasaulio istorijoje beginklės tautos ryžtas ginti savo laisvę ir viešumas nugalėjo brutalią karinę jėgą.

Ta žiema buvo ir mūsų, Amerikos lietuvių, nerimo žiema. Nežinios dėl Lietuvos likimo įtampa neatlėjo iki 1991 metų pavasario, kuomet atėjo pirmos geros žinios: lyg ir retėjo rusų desantininkų provokacijų, pagaliau pirmoji šalis – mažoji Islandija – pripažino atsikūrusią mūsų valstybę. Džiaugėmės šiuo diplomatinio laimėjimu ir kartu dar labiau pykome ant Dž. Bušo.

REALIOJI NEPRIKLAUSOMYBĖ: NUOSKAUDŲ KARTĖLIS

Sausio įvykiai mums atrodė kaip perkūnas beveik iš giedro dangaus. Dar labiau netikėtai pasaulį užgriuvo 1991 metų rugpjūčio pučas Maskvoje. Keisčiausia, kad nei JAV centrinė žvalgybos valdyba, atrodo, nenujautė, kas bresta. Bet įvykiai vystėsi taip greitai, kad kol spėjome geriau suvokti, kokia nauja, turbūt dar didesnė grėsmė iškilusi mūsų kraštui ir demokratijos likimui Sovietų Sąjungoje, Borisas Jelcinas jau šventė pergalę prieš pučistus.

Vieną vakarą žiūriu televizijos žinių laidą ir netikiu savo akimis: Vilnius, Lenino aikštė, sovietų stabo paminklas krano jau pakeltas i orą. Šį vaizdą regėjo visa Amerika. Mes, lietuviai, turbūt tą pačią dieną sužinojome, kad išvaduotas Televizijos bokštas bei redakcijų patalpos, kai iš Lietuvos jau pabėgo Burokevičius ir (nukelta i 4 psl.)

■ Balandžio 11 d. Albanija paprašė NATO atakuoti serbų artileriją Jugoslavijoje, Albanijos pasienyje, kadangi, serbams apšaudant albanų kaimus, žuvo civiliai. Prancūzijos užsienio reikalų ministras Hubert Vedrine teigė, kad NATO pradeda svarstyti politinį konflikto su reguliavimo variantą ir Rusijai teks svarbus vaidmuo siekiant susitarimo. JAV pareigūnai pranešė, kad NATO turi paruošusi atsarginius sausumos pajėgų panaudojimo planus, bet išreiškė įsitikinimą, kad užteks suintensyvinti oro antskrydžius.

■ JAV valstybės sekretorė Madeleine Albright atvyko į Europą skubiam pasitarimui su NATO ir Rusijos užsienio reikalų ministrais dėl Kosovo krizės.

■ Rusijos Federalinė saugumo tarnyba (FSB) paskelbė, kad ji Maskvoje sulaikė lietuvių Beną Vilą, bandžiusį nupirkti slaptus naikintuvų "SU-27 M" brėžinius. Bylos B. Vilui Rusijoje nuspresta nekelti, nes jis prisipažino bandęs gauti slaptus dokumentus, Rusijos saugumo darbuotojams geranoriškai suteikė informacijos. Be to, FSB atstovas teigė, jog byla nekelta ir dėl to, kad nenorėta gadinti gerų santykių su Lietuva. Lietuvos prezidento atstovė spaudai Violeta Gaižauskaitė dienraščiui "Respublika" pareiškė, kad B. Vilas yra gerai žinomas Lietuvos specialiosioms tarnyboms. Tai Lietuvos pilietis, tačiau pakeitęs savo tikėjimą ir seniai ne gyvenantis Lietuvoje. Be to, Lietuvos specialiųjų tarnybų duomenimis, jis prisistato ne viena pavarde. Pasak V. Gaižauskaitės, šis žmogus nieko bendro su Lietuvos specialiosiomis tarnybomis neturi.

■ Rusijos premjeras Jevgenij Primakov balandžio 10 d. pareiškė, kad jo vyriausybė pavyko išgelbėti šalį nuo ekonomikos kracho. Pasak premjero, per septynis šios vyriausybės darbo mėnesius pavyko žymiai sumažinti infliaciją, sulėtinti rublio nuvertėjimo tempus ir t. t. J. Primakov dar kartą pareiškė, kad nežada kelti savo kandidatūros artėjančiuose prezidento rinkimuose, kategoriškai pasisakė prieš nepasitikėjimo paskelbimą prezidentui bei Valstybės Dūmos ir partijų paleidimą.

Paskutinioji Balkanų Pompėja

Daiva Vilkelytė

šalį ir pradėjo transliuoti istorinį vaidybinį filmą "Mūšis dėl Kosovo", pramaišui su standartinė informacija, ką pasiimti į slėptuvę prasidėjus oro antskrydžiams, bei reklaminiais Jugoslavijos kariuomenės klipais.

Albanai masiškai bėga iš Kosovo

Kroatijos pasienyje, kur vis dar gyvena per 60 tūkst. serbų tautybės žmonių, tradiciškai glaudžiau susijusių su Belgradu nei su Zagrebu, prilipus prie televizorių iki paryčių gaudytos žinios. Kai trečią ryto Serbijos televizija parodė reportažą iš ligoninės apie civilių aukas, nuostabą pakeitė pyktis: kitą dieną tradicinėje eilutėje prie Jugoslavijos konsulato rikiavosi pulkelis savanorių.

"Anksti ryte išvažiavau iš namų mašina, kad tik vyras į Serbiją neišmautų. Visą naktį turėjau klausytis, kad per Balkanų karo metus jis išsislapstė už kitų nugarų, bet dabar kekše būti nebekektina. Ką aš darysiu, jei jis iš tikrųjų išvažiuos?" - klausė valytoja iš Vukovaro Nada Lalič.

"Visa tai man primena pigų filmą, kuriame intriga taip supainiojama, kad nebelineka kitos išeities, kaip pasitelkti ufonautus", - Erdute perėjusi Kroatijos sieną atsiduso Natalija Mihajlovič, 22 metų Novi Sado universiteto vokiečių kalbos studentė. Jos šeima 1991-aisiais tuo pačiu keliu traukė į Jugoslaviją - po to, kai tėvų namas Kroatijoje prasidėjus karo veiksmams buvo susprogdintas, o policija parašė pažymą, kad negali garantuoti šeimos saugumo.

"Iki tol net nežinojome, kad esame serbės, tačiau mums tai priminė skelbimai kavinėse: "Šunims ir serbams įeiti draudžiama". Tada apsisprendėme, kad jei Kroatijoje gyventi negalime, gyvensime Serbijoje - skurdžiai, kaip pabėgėliai, bet niekas mūsų nestumdys", - antrina jai sesuo Lidija. Nūnai jos džiaugiasi turinčios Kroatijos dokumentus ir galinčios bent trumpam pasprukti iš Jugoslavijos.

"Mes nebeturime tėvynės. Lai kiti guldo galvas, mes jau vieną sykį bėgome", - tarsteli abiejų merginų mama Branka, beje, nutylėdama dalį teisybės: Jugoslavijoje paskelbtą karo padėtis, ir visus be išimties vyrus prirėikus gali mobilizuoti. Todėl šeimos galva Ljubica Mihajlovič, 50 metų veterinarijos gydy-

tojas, pasiliko Jugoslavijoje - kitapus sienos. Jeigu jis pasitrauktų iš šalies dabar, būtų

Amerikos karinių oro pajėgų lakūnas pasiruošęs skrydžiui iš NATO karinės bazės Italijoje

ELTA nuotr.

įrašytas į Vidaus reikalų ministerijos kompiuterį kaip tėvynės išdavikas ir niekada nebegalėtų grįžti. Panašią dilemą Jugoslavijoje sprendžia apie 700 tūkst. pabėgėlių iš Kroatijos ir Bosnijos.

"Mes iš tikrųjų nebeprisklausome niekam. Jau aštunti metai bėgame nuo karo, o karas vėlkausi iš paskos", - sako vertėja iš anglų kalbos Jadranka, kurios šeima jau keletą metų gyvena skyrium: žmona, Kroatijos pilietė, uždarbiavo pasienio mieste Osijeke, o vyras ir vaikai buvo likę Belgrade - iki jo vos pusantros valandos kelio. Dabar pora porcia keičiasi - ji persivė pas save vaikus ir moteriškąją giminių pusę, o vyrai... lauks mobilizacijos.

Kitos išeities nėra - Jungtinių Tautų aukštojo komisaro pabėgėlių biuras, kuriame nenorintieji kariauti bent teoriškai galėtų prašyti galimybės keltis gyventi į neutralią šalį, iš Belgrado išsikraustė likus porai savaitių iki prasidedant oro antskrydžiams. Kanados ir Australijos ambasados, tradiciškai turinčios dideles imigracijos kvotas Balkanų šalių gyventojams, reziduoja Vienoje. Taigi norint jas pasiekti reikia pervažiuoti valstybinę sieną ir tapti išdaviku. Taip ir lieka vyrai užkerėtame rate, neturėdami kito pasirinkimo - tik kovoti patriotinį karą.

Erdutas daugeliui Kroatijos serbų ilgai buvo pasibaisėtina

vieta, mat čia, apleistoje pilyje, kartu su gražuo popdaininke žmona ir dviem prijaikintais tigriukais gyvena pagarsėjęs karo Kroatijoje nusikaltėlis Arkan (Zeljko Raznjatović), turėjęs dar ir karinę stovyklą su nuosava

bliais mes valėme namus, o ant dujinių plytelių gaminomės valgė. Darbo neteko 5 tūkst. žmonių", neapykanta auga, mat prieš tai televizorių ekranuose liepsnojo vienintelis civilinis Belgrado oro uostas, dantų kli-

kariuomene. Jo žmonės žaliomis kamufliažinėmis "Arkano tigru" uniformomis kontroliavo sieną. Pagavus serbą, besitraukiantį iš Kroatijos, kalba būdavo paprasta: nenorintieji kovoti būdavo sumušami, nuskutami ir išsiunčiami į frontą Bosnijoje - ginti idealų. Erdute Arkanas seniai nebera. "Sky News" duomenimis, jis Kosove.

"NATO oro atakos pirmiausia atris serbams rankas sulęginti Kosovą su žeme. O juk dėl Kosovo civilių visa košė ir užvirė", - liūdnei aiškina Lidija. Jos mama pritaria: "Serbai nebeturi kur trauktis. Belgradas - jų sostinė, ir jie ginsis iki paskutiniųjų".

Naivu būtų manyti, kad atakuojami serbai jaučia kaltę dėl 2 tūkst. albanų mirties Kosove. Nuosaikiųjų akimis - tai teroris, norėję atplėsti istorinę serbų protėvynę, radikalų - musulmonai fundamentalistai, atakuojantys krikščionybę.

Kita vertus, kai per dieną šalyje žviegia per 10 oro pavojaus sirenų, dažnas labiau linksta galvoti apie savo kailį. Todėl nenustabu, kad Madeline Albright oficialiai nebevardinama kitaip, nei kraugere, o NATO pakto šalys - fašistėmis.

Sulig kiekvienu oficialios jugoslavų televizijos pranešimu, pvz., "Susprogdinta gamykla "Sloboda" Cacko mieste, kurios pagamintais dulkių siur-

nika Prištinoje, rūko privačios degalinės griuvėsiai. Kiek šie objektai turėjo ryšio su karu Kosove ir ar apskritai jo būta, pasakyti sunku.

Juo toliau, juo mažiau bus aiškumo, mat pirmąją karo auką visada tampa teisybė, jos vietą užima abiejų kovojančių pusių retorika ir propaganda. Šiuo metu populiariausias posakis kitapus sienos, kur kovo 27 dieną sugrįžo anksčiau išvarytoji CNN, toks: "Serbai visada laimi karus, bet pralaimi taiką".

Tuo tarpu vietos politikai svarsto, ar tik karas neperšimes į Makedoniją, kur vietinė serbų mažuma jau išliejo pyktį padeginėdama Jungtinių Tautų misijos automobilius bei atakuodama užsienio šalių ambasadas. Ten ir toliau plūsta pabėgėliai iš Kosovo, nors jų skaičius jau seniai peraugo 10 tūkst., nes Jugoslavijos siena su Albanija užminuota ir per pastarąsias kelias savaites ten nukako vos 50 šeimų.

"Tanjug" agentūros pranešimu, kovo 28 dieną NATO atakavo apie 20 tūkst. gyventojų Piruto gyvenvietę, esančią 400 kilometrų į pietryčius nuo Belgrado, bet vos 40 kilometrų nuo Sofijos. Šis pranešimas nebūtų toks svarbus, jeigu pamirštume, kad Piruto gyventojų dauguma - bulgarai.

Valdas Adamkus

Likimo vardas - Lietuva 37

(atkelta iš 3 psl.)

kiti okupantų valdžios pakalikai.

Dar savaitė kita, ir prasidėjo mūsų šalies diplomatinio pripažinimo lavina. Europos valstybės, taip ilgai drauge su Amerika nesiryžusios erzinti rusų, atrodo, dabar puolėsi lenktyniauti, kuri greičiau paskelbs pripažįstanti Lietuvą. Tik mūsų didžiausiam pasipiktinimui Dž. Bušo administracija vis kažko lūkuria. Kai pagaliau ir JAV žengė šį žingsnį, net neįtaigė jokio džiaugsmo. Tai buvo jau trisdešimt šešta valstybė, pripažinusi Lietuvą. Pergyvenome, kad taip pasielgė šalis, kurioje gyvenome ir savo sąžiningu darbu prisidėjome kurdami jos gerovę.

Lietuvai tapus realiai nepriklausoma valstybe, per trumpą vienerių metų ir poros mėnesių laikotarpį iki pirmųjų Seimo rinkimų 1992-ųjų rudenį net tris kartus lankiausi tėvynėje. Deja, didžiulis džiaugsmas, kad mūsų kraštas vėl laisvas, greitai buvo aptemdytas nusivylimu. Niekas Amerikoje nelaukė greitų ekonomikos laimėjimų. Tačiau tikėtasi, jog Lietuva susitelks bendram, sunkiam darbui ir atkakliai eis reformų keliu. Deja, permainos buvo sunkiai pastebimos, o politinė kova dėl valdžios darėsi vis ryškesnė. JAV lietuvių emė pasiekti žinios apie tolydžio augantį žmonių nusivylimą gyvenimu jau nepriklausomoje Lietuvoje.

Išėjimoje taip pat kilo pora smarkaus nepasitenkinimo krašto

valdžios politika bangų. Pirmiausia itin didžiulį JAV lietuvių pasipiktinimą sukėlė Pilietybės įstatymas. Buvo tikėtasi, kad visi, kas ne savo noru, bet dėl okupantų prievartos turėjo palikti tėvynę ir niekuomet neatsisakė turėtos Lietuvos pilietybės, gaus naują mūsų šalies pasą savaime, be jokių papildomų sąlygų ir sudėtingų procedūrų. "Mus antrą kartą ištrėmė iš gimtojo krašto. Mūsų ten niekas nelaukia ir net nenori, kad grįžtume", - net taip dramatiškai išsivija komentavo Pilietybės įstatymą, kuriame iš pradžių buvo numatytas daugeliui Amerikos lietuvių visiškai nepriimtinas reikalavimas atsisakyti kitos šalies, jų atveju - JAV pilietybės.

Tik išimties keliu, pateikus specialų prašymą, galėję tikėtis gauti lietuviškąją pasą. Išsivija tai laikė įžaidimu, sakydama, kad pilietybė įgyjama gimstant, o ne dalijama kaip malonė specialiais valdžios dekretais. Net vėliau, kai jau LDDP kontroliuojamas Seimas priėmė įstatymo pataisas, leidžiančius turėti ir dvigubą pilietybę, dažnas Amerikos lietuvis neskubėjo gauti lietuviškąją pasą, sakydamas, kad jam pakaks ir to simbolinio, kurį išduodavęs Stasys Lozoraitis.

Beje, buvo ir tokių asmenų, kurie dėl įsitikinimų niekada net nepareiškė noro įgyti JAV pilietybę. Bet ir jiems reikėjo kreiptis į valdžią ir tarsi kokios malonės prašyti Lietuvos paso. Girdėjau, kad vienas senukas, visą savo amžių išsivertęs vien su vadinamąja "žalioja kortele", suteikiančia teisę dirbti ir gyventi Amerikoje, tik tuomet nusprendė tapti šios šalies piliečiu, kai sužinojo, kokie reikalavimai iškelti išsivijai Pilietybės įstatyme. Itin stiprų apmaudą žmonės jautė dar ir todėl, kad šį smūgį jiems sudavė ne kokie nors, kaip jie sakydavo, "komunistai-dėdėpistai", o savi - "landsbergistai".

Man pavyko gana lengvai gauti Lietuvos Respublikos piliečio pasą dar 1992 metais, kai buvo tik pradėta juos išdavinti. Bet tai anaipol ne tipinis atvejis. Mat galėjau pasinaudoti privilegija - dažnu lankymusi tėvynėje. Per vieną tokį vizitą parengiau visus būtinus popierius ir, pateikdamas juos Vidaus reikalų ministerijai, pridėjau Stasio Lozoraičio man vienam pirmųjų išduotą laikinąjį Lietuvos piliečio pažymėjimą. Neilgai trukus gavau mūsų šalies pasą. Tuomet net mintis nešmėkštelėjo, kad tai gali turėti kokios nors reikšmės, keliant mano kandidatūrą prezidento rinkimuose.

Pasiėmęs tą naujutėlaitį Lietuvos Respublikos piliečio pasą, ilgai varčiau. Jutau džiaugsmą, kad štai laikau rankose simbolį, kuris reiškia: baigėsi penkis dešimtmečius trukusi tremtis. Bet kartu ir buvo kažkaip graudu. Užsieniečių aš visada jaučiausi Amerikoje, o ne Lietuvoje. Žinoma, manęs niekas nediskriminavo, nors visi žinojo, kad esu lietuvis. JAV - emigrantų šalis ir ten, kad ir iš kur būtum atvykęs, savo darbu gali išsikvoti aplinkinių pagarbą ir pripažinimą. Man tai pavyko. Vis dėlto tai buvo pripažinimas sveičioj šaly. O savojo šalį teko įrodinėti, kad turiu teisę pasakyti: "Aš esu Lietuvos pilietis".

Dar vieną smūgį išsivijai sudavė nuosavybės teisių atkūrimo įstatymai, dėl kurių ji vėl pasijuto diskriminuojama.

Dauguma išsivijai galėjo pretenduoti į Lietuvą likusius savo ar tėvų namus, žemės valdas, tačiau dažniausiai jiems tas buvo ne turto, o teisybės atkūrimo klausimas. Neteko girdėti, kad kas nors būtų ketinęs tiesiog parduoti susigražintą tėvynėje turtą ir, susilavęs pinigų, toliau sau gyventi JAV.

(bus daugiau)

“O būti norisi, nors ir numirus... Aš būsiu...”

Aldona Rusekaitė

Šie - 1999-ieji - kanauninko, rašytojo Juozo Tumo-Vaižganto jubiliejiniai metai. Rugsėjo mėnesį švėsime 130-ąsias gimimo metines. Ar jos bus tokios pat iškilmingos, kaip tada, švenčiant 60-mečio jubiliejų? Ar Lietuvos aukštuomenė ir visuomenė dar bus dėmesinga šiam didžiam Darbininkui, kultūros Grynuoliui, tautos Mylėtojų? Tačiau net ir nelaukdami rudens ir viešų dėmesio bei meilės apraiškų, jau dabar galime kiekvienas susitikti su Vaižgantu. Tereikia atsiversti pernai Lietuvos literatūros ir tautosakos instituto išleista knyga - *Vaižgantas. Laiškai Klimams*.

Knygoje skelbiami 399 Juozo Tumo-Vaižganto laiškai, rašyti 1918-1933 metais dukterėčioms Bronei ir Barborai Mėginytėms bei jų šeimoms. Laiškus surinko Bronės vyras, Vasario 16-osios Akto signataras, diplomatas Petras Klimas. Juos Paryžiuje išsaugojo ir perdavė leidėjams jo sūnus Petras Klimas jaunesnysis.

Mums skaityti šį epistolinį veikalą itin įdomu ir smalsu dar ir dėl to, jog aprašomoji laiškuose kronika, išpūdziai, komentarai, vaizdai vyksta daugiausia Kaune - čia juk Vaižgantas praleido savo paskutinįjį gyvenimo dešimtmetį. Prieš akis iškyla milžiniškas peizažas - nuo partijų rietenų iki Nemuno potvynių. Viskas pralekia gyvsidabrio judrumu ir vaivorykštės ryškumu. Tai yra Vaižgantas. Iš nieko kito tų dalykų nesužinosi. Skaityant laiškus, belieka dar kartą žavėtis ir stebėtis šio žmogaus veiklos ir darbų išsiškiojimu, energija, tolerancija, išvalgumu, humoro jausmu. Sutu išvaizduoti, kaip visa tai tilpo viename asmenyje.

Kunigas

Blaškytas ir blaškęs po Lietuvą, Latviją, užsienius, nurimo ūtauto bažnytelėje. Išbuvo čia 13 metų. Sukūrė aplink save ypatingą erdvę, kuri trauktė ir traukė tik eilinius piliečius, bet ir inteligentiją. “Sėjau tik gerą tvarkos ir idilizmo sėklą. (1930)”. Tikėmo atžvilgiu ne kartą prisipažįstęs ne dogmatikas, bet ir ne lėvistikis - Dievą jaučias savyje, vūje. “Be vidaus pasaulio man būtų labai trošku (...) gyventi. (197)”. Kai kas J. Tumo - kunigo - esu-prato. Barė už ryši su tautininkais, už pamokslų turinį, už kviečiamas į bažnyčią giedoti solies, už neteisėtai pakrikštytą vėklį... Tačiau Vaižgantas buvo tiprus, užsigrūdinęs, neperaukiamas ir nepalengiamas, turįs sąsąs isitikinimus ir tikslus. “Laukime Velykų, kitiems poilsis, o man rūpesčio, kaip čia įmanus mano bedievių parapiją į švėkolekcijas... (1927)”.

Kunigiškų pareigūrėta daug ne tik Kaune, bet Lietuvoje. Visuomenės visur lvo kviečiamas, laukiamas, gėojamas. Gal atrodė neturįs laikusimastyti. Tačiau prasmės klaimus sau kėlė nuolat: “Kas aš: egoistas ar altruistas, giliatikis ar tik veidmainys, svapių pilietis ar paprasčiausias šūdvalis. (1926)”.

Polikas

Skaudžiai išgynta tema. Daug veiklos, tiek pajaug nusivylimų. “Aš katalikas, demokratas, taip pat tautininkas, partijų atsikandau ir nė prielenos nebebūsiu. (1927)”. Noro pasitraukti ir vėl būdavo įtraujamas. Buvo senas A. Smetono išimtis, bendradarbis, negalėjęs nenorėti jo išduoti. Todėl pernevarat stovėjo arti partijų rietė, buvo dažnai puolamas. Iešką pastovesnių vertybių, suprą, jog politika vėjo pučiojam... noromis nenoromis žmogus riesi į mokslo darbą, į literatūrą tyrinėjimus. (1924)”. Išstojes 926 metų pradžioje iš

tautininkų partijos, jautėsi esąs laisvas ir bandė visur tą laisvę ginti, sakdamas visiems tiesą akysna. Tačiau tai nebuvo lengva. Erzino spauda. “...Man bjauru daros skaityti mūsų laikraščiai, kurie teisybės nebeieško... Eina rungtynių, kas geriau pašmeiš ir nupurvins asmenis. (1926)”. Pats buvo spaudos žmogus, dėl to išgyveno dvigubai skaudžiau.

Nors ir toldamas nuo aktyvios politikos, dėl jos visada sielėjosi, nes sielėjosi dėl Lietuvos. Paskutiniaisiais gyvenimo metais patyrė dviejų valdžių - valstybinės ir bažnytinės - nesantaiką. Jam buvo dėl to ir skaudu, ir gėda. O ir pats jautėsi esąs tarp tų girnų. Vaižgantas mylėjo visus žmones - katalikus ir bedievius. Mylėjo, atleido, padėjo. “... aš tarnauju visiems. (1932)”.

Rašytojas

Laiškuose kūrybai skiriama mažiau dėmesio nei visuomenės gyvenimui. Tačiau medžiagos ir šiai charakteristikai pakanka. Pirmausia Vaižgantas čia vėlgi pasirodo kaip aktyvus žmogus. 1915 m. rašo priklausąs “Lietuvių Rašytojų bei Žurnalistų (populiarij) meilėi vadinamas Razbainikų i Žuliku) klubui”, o 1932 m.: “Susitvarkė Lietuvių Rašytojų Draugija, ir mano bėdai jos pirmininku mane išrinko. Dalyvavo 31, gavau 30 balsų. Vadinas, net tarp jaunųjų rašytojų esu populiarius. Norėč jiems patarnauti...” Bet šiai tarnystei jau nebeužteko nei laiko, nei jėgų.

Iš visų gyvenimo sričių Vaižgantas kritiškiausias kūrybai, nors viename laiške apie savo raštus pajaukiau: “Jie nedaug kam verti, bet man malonūs, nes savo nesmirda. (1929)”. Tačiau šiaip jau daug abejonių, prisipažinimų, kad jo kūryba “nuobodė... Galvotina, ne kurti. (1930)”, kad nesą talento rašyti scenai, kad kartais taip norisi sudraskyti, ką esi parašęs... Arti savo kūrybos pripažino darbą universitete. Įdomu jam buvo rašyti literatūros istoriją. Nors irgi sakėsi, kad tai “tik trąša mokslo dirvai. (1929)”. Docento Tumo tikslas buvo duoti studentams kuo daugiau žinių ir vaizdų. Formą laikė antriniu dalyku. Dėstytojaudamas nemėgo metai iš metų skaityti to paties. “...čėploti seną - nuobodė. (1930)”.

Kaunietis

Daug ką Kauno istorijoje būtų galima atsekti iš Vaižganto laiškų. Apie bankrutuojančius bankus ir neatiduotas skolas, apie kainas ir nusigvenusius ministrus, apie teatrą ir spaudą, apie mirtis ir šventes, apie Prezidento arbatėlės ir Seimo posėdžius, apie minėjimus, jubiliejus, draugijas ir t.t. Banguoja idomybės lyg jūra, lyg Nemuno potvyniai, kai “10 bobų varė vandenį iš bažnyčios. (1924)”, o “Kazys liuosai važinėjos po bažnyčią didelėje laisvėje. (1926)”. Nemuną ir jo potvynius aprašo be galo vaizdingai, pasišaipydamas. (Valdžia atseit tiek išnaudojusi ledams sprogdinti dinamito, jog Vilniaus kraštą su juo galėję paimti...) Kiekvieną vasarą Vaižgantas maudydavosi Nemune, nebevažiuodamas net į Palangą, kurią irgi labai mėgo. Vaižgantas mylėjo Kauną. Jam rūpėjo miesto tvarka, statybos, ateitis. Džiaugėsi nauju Senamiesčio grindiniu, tvarkomomis Žaliakalnio gatvėmis, atsirandančiais patogumais. “Kaune sensacija daro autobusai. Tikra palaima... (1924)”.

Visai ne juokais lygino miestą su Paryžiumi, tvirtino Kauną esant gražiu miestu, po kurį gali ir basas palakstyti, ir lakštingalų paklausti, ir Aleksoto kalnuose “alpes” regėti.

“Ateis laikas, kada Kaunas bus pagalam susitvarkęs ir jau toks ordinariškas, kaip Jūsų Paryžius: nebus ko beieiti į gatvę, nebebus

nė vienos nesudorotos krūvos šiukšlių ir neįstatytų durų. Aš laimingas, kad man teko gyventi lietuvių kultūros, valstybės ir sostinės kūryboje. Tai įdomu. (1931)”. Galėtume atversti ir kitą šio medžio pusę ir joje pamatyti kaudniečių didelę meilę, pagarbą, dėmesį. Net nenorėdamas Vaižgantas laiškuose apie tai išsivadavė: “Negaliu skustis, visuomenė reikiama man labai daug simpatijų... (1932)”.

Dėdė

Nuostabu buvo visiems vaikiečiams turėti tokį Dėdę. Jis leido juos mokslui, globojo, rūpinosi. Jam dėl seserų ir brolio vaikų skaudėjo širdį lyg dėl savųjų. Labai mylėjo sesers Severijos dukras - Bronę ir Barborą. Atstojo joms motiną ir tėvą, kai šie jau buvo mirę. Vaižgantas ypač vertino šeimą: “Gera šeimyna, rodos, viena, tina tėra žmogui laimė. (1926)”. Todėl džiaugėsi, kai dukterėčios sukūrė gražias šeimas, mylėjo abu žentus ir jų vaikučius.

Santykiai buvo labai artimi, šilti, intymūs ir atviri. Iš abiejų pusių tekėjo tiesiog meilės upės. Begalinis rūpinimasis. Rimtumas ir pašmaikštavimai. Sirguliuojančios dukterėčias subardavo, kad jos nenešiotų “tokio apsilvilkimo, kuris ir būtų ant kūno, ir nebūtų jo”, “nes decolte šaldas viršūnė plaučių”. O tuo tarpu pats Vaižgantas prašas žento Petro atsiųsti “pačią mažąją prijuostę - maudymosi padorumą...”

Įdomi ir plati laiškų tema - Petro ir Bronės Klimų vilos statyba Kaune, Vaižganto gatvėje. Kadangi Klimai gyveno Paryžiuje, statyba rūpinosi Dėdė. Architektas F. Vizbaras derindavo statybos reikalus su Vaižgantu. Namas buvo pastatytas gražus, didelis, Klimams kainavęs ketvirtį milijono litų. “Gauta gražus dalykas, o kai gražus, tai ir brangus. Skatikais menui nepatarnaujama. (1932)”.

Visų tiek svajota ten gyventi. Trečiasis aukštas - tarytum namo bokštas - pastatytas gyventi senatvėje Vaižgantui. Tačiau jo nuojauta buvusi stipresnė: “Vaizdnuos, svajoju, nors taip nebus. (1929)”. Prieš pat mirtį, 1933 metų vasario 28-ąją, Vaižgantas persikraustė į Klimų vilą. Čia tuo metu gyveno dukterėčia Barбора su vyru. Tęprėjo du mėnesiai - ir artimuosius apgaubė netekties skausmas. Dėdė mirė. O ir Klimų likimas susiklostė taip, kad šioje puikioje viloje gyventi neteko.

1929 m. rugsėjo mėnesį, švėsdamas savo šešiasdešimtmetį, Juozas Tumas Vaižgantas gavo tris šimtus devyniasdešimt keturis sveikinimus. “Nuglostė - numielavo mane lietuvių visuomenė...”

Kiek parodysimės dėmesio šiomet, kai jubiliejus dvigubai didesnis?

Ir dar. Viename laiške rašė: “O būti norisi, nors ir numirus. Aš visomis pajėgomis protestuoju prieš nebūtį. Aš būsiu...” (1931)”.

Tomo Venclovos Rinktinė

Baltų lankų leidykla Vilniuje jau dešimtmetį garsėjanti savo leidimais, šių metų kovo pabaigoje išleido žinomo literatūros mokslininko, kritiko, poeto bei Yale universiteto profesoriaus Tomo Venclovos poezijos “Rinktinę”. Daugiau nei 200 puslapių knygoje skelbiami geriausi poeto eilėraščiai iš trijų jo knygų, taip pat naujausi ir anksčiau neskelbti kūriniai. Taipgi skelbiamas Nobelio premijos laureato Josifo Brodskio straipsnis apie Tomo Venclovos kūrybą “Poezija kaip pasipriešinimo realybei forma”. T. Venclovos poezijos subjektas čia apibūdinamas kaip persmelktas krikščioniškosios etikos bei įsivėles į istorijos sūkūrį. “Venclovos daina suskamba ten, kur balsas paprastai nutrūksta”, rašo J. Brodskis.

jk

Lietuvos dramaturgija: kūrinų sąrašas

Knyga apie lietuvių dramaturgiją (kūrinių sąrašas) praėjusiųjų metų pabaigoje pasirodė Vilniuje. Jos sudarytojas, teatrologas Vytautas Maknys šiuo leidiniu siekė paminėti Lietuvos teatro 100-ąjį jubiliejų. Rinkinyje sutelkta per 100 metų vaidinti lietuviški veikalai,

kurių nemaža dalis dar pasilikusi rankraščiuose. Šalia nežinomų autorių kūrinių knygoje skelbiami Vinco Krėvės-Mickevičiaus, Juozo Grušo, Jono Marcinkevičiaus ir kitų lietuviškos dramos kūrėjų veikalai.

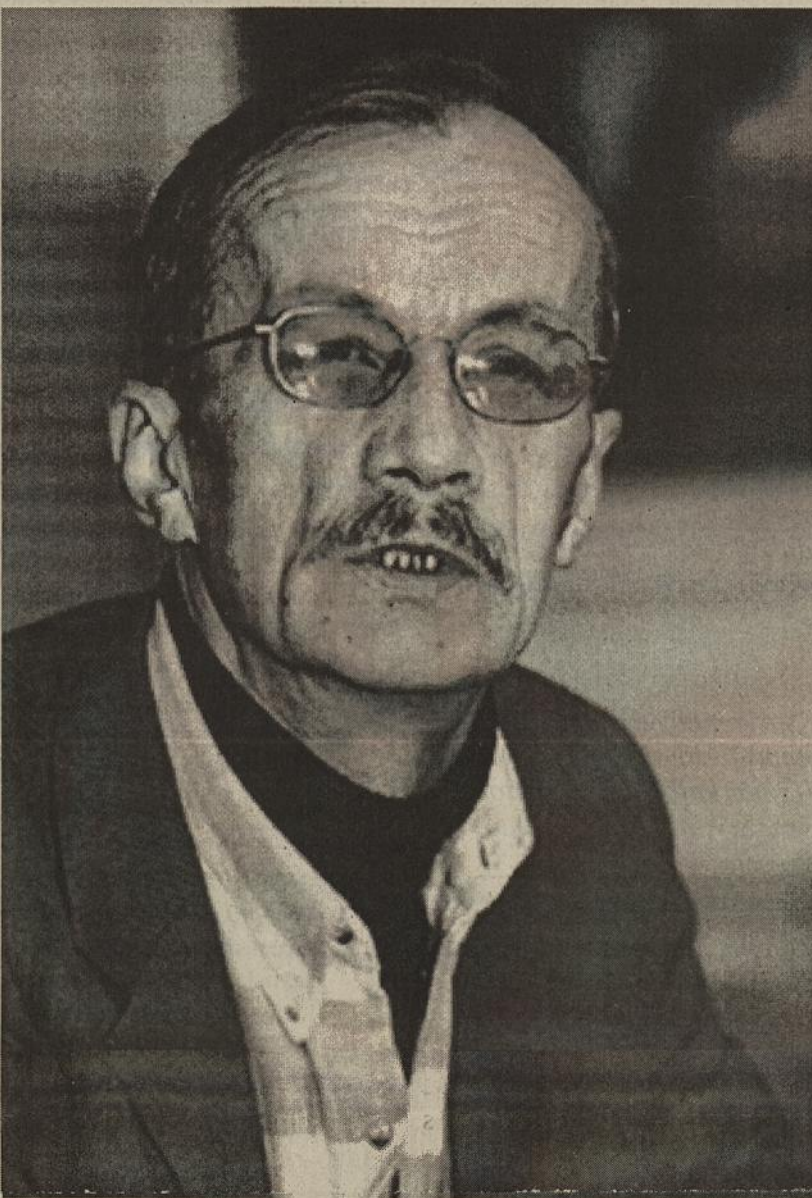
Tėviškės žiburiai

Lietuvių muzikantai neteko ištikimo bičiulio

Kovo 12 d. Berlyne mirė žymus XX amžiaus muzikas ir humanistas, daug nuveikęs populiarinant lietuvių meną pasaulyje lordas Yehudi Menuhin.

Daugybės pasaulio festivalių, filharmonijų bei fondų prezidentą, tarptautinių mokyklų ir stipendijų steigėją, UNESCO Geros valios ambasadorių, legendinį smuikininką bei dirigentą Y. Menuhiną nuo 1992-ųjų siejo pažintis su Lietuvos kameriniu orkestru ir Kauno valstybiniu choru.

Lietuvos rytas

Šiaulių dramos teatro tarybos pirmininkas, literatūrinės dalies vedėjas, aktorius Pranas Piauolas Gedimino Žilinsko /ELTA/ nuotr.

Rock-and-roll, pritariant simfoniniam orkestrui

Kovo 18 d. Vilniuje įvyko bendras plačiai žinomo Didžiosios Britanijos “Electric Light Orchestra Part II” ir Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro, vadovaujamo Gintaro Rinkevičiaus, koncertas. Šiuo projektu buvo patenkinti ir jauni orkestrantai ir subrendę ELO muzikantai. Koncertas buvo trijų dalių. Pirmojoje dalyje ELO atliko žinomiausias savo dainas vieni, antroje orkestras pagrojo kelis populiariuosius klasikinius muzikos kūrinius, tarp jų ir Liudvig van Beethoven “Likimo” simfonijos pirmąją dalį, trečiojoje dalyje - patys garsiausi ELO kūriniai skambėjo akompanuojant gyvam orkestrui.

Lietuvos rytas

Mirė legendinis Stanley Kubrick

Kovo 7 d. Londone, eidamas 71 metus, mirė vienas žymiausių pasaulio režisierių Stanley Kubrick. Nors jis gyveno Anglijoje, ten nuo 1963 m. nufilmavo nemažai savo juostų ir daug kas jį laiko britu, S. Kubrick - tikras amerikietis, gimęs garsiajame New Yorko Bronxe.

Lietuvoje buvo rodomas tik vienas S. Kubricko kūrinys - tai istorinis filmas apie senosios Romos vergų sukilimą “Spartakas” (1960 m.), išsiskyręs iš panašios hollywoodinės produkcijos, tačiau tikrieji menininko interesai vis dėlto siejosi su kitomis sferomis.

Net penkis kartus nominuotas, S. Kubrick taip ir negavo “Oscaro”. Nors kinematografiniame pasaulyje dažnai buvo laikomas keistuoliu, jo kūrybos reikšmė kino raidai - neįkainojama. Būtent jis atvėrė įkandin jo žengiančio režiiserių kartoms psichodelinio meno teikiamas galimybes garsio-

Prieš dvejus metus ELO Vilniuje koncertavo vieni. Beje, ELO muzikantai yra sugroję bent pusšimtį bendrų koncertų su Maskvos, Sidnėjaus ir kitais simfoniniais orkestrais. Puikias aranžuotes bendriems koncertams kuria Louis Clark, kuris ir dirigavo trečiojoje dalyje. Louis Clark išgarsėjo albumų serija “Hooked On Classics”, kuri buvo įrašyta su Londono karališkuoju simfoniniu orkestru. Didžiausia Vilniaus koncertų ir sporto rūmų salė buvo pilnaitelė. Parterio kėdės buvo išardytos ir čia stovėjo publika. Planuojama, jog netolimoje ateityje ELO vėl apsilankys Lietuvoje.

Lietuvos rytas

joje “2001 metų kosminėje odisėjoje” (1968 m.).

Susipažinę su šiuo filmu tik iš vaizdajuosčių, negalime teigti ji matę: čia itin svarbios ir šaltos bekrastės panoraminio vaizdo erdvės, ir būtinai “Dolby” sistemos sustiprinta muzika - tada ir kulminacinės, kontrastingai žmogiškos kūrinio scenos (pavyzdžiui, mirštančio kompiuterio “sužmogėjimas”) daro nepaprastai gilų įspūdį.

Skandalus sukėlęs “Prisukamas apelsinas” (1971 m.) atvėrė kinui prievartos erdvę. Kartais atrodo, kad visus šešioliką S. Kubricko filmų pastatė skirtingi žmonės. Skirtingai nuo F. Fellini ar I. Bergmano, praktiškai visą gyvenimą kūrusių “vieną filmą”, S. Kubrick sugebėdavo tiesiog neatpažįstamai “persikūnyti”. Beje, dauguma jo filmų persmelkti pesimistiniu požiūriu į žmogaus prigimtį.

MM inf.

- **Europos Sąjungos** vadovybė, atsižvelgusi į gausybę pasiūlymų, paskelbė, kam artimiausiais metais bus suteikta teisė vadintis garbingu Europos kultūros sostinės pavadinimu. 2001 metais tai bus Roterdamas (Nyderlandai) ir Oportas (Portugalija), 2002 m. - Briugė (Belgija) ir Salamanka (Ispanija), vėliau - Gracas (Austrija), Genuja (Italija) ir Lilis (Prancūzija). Tuo tarpu Latvijos sostinė Ryga ir Šveicarijos miestas Bazelis 2001 m. rengs Europos kultūros mėnesius, 2003 m. tokį mėnesį rengs Sankt Peterburgas Rusijoje.

- **Lietuvos operos ir baletų teatre** du vienaveiksmius spektaklius (“Karmen” ir “Vasarvidžio nakties sapnas”) pastatęs lenkų kilmės choreografas Krzysztof Pastor surengė premjerą Amsterdame. Nyderlandų nacionalinis baletas netrukus rengiasi šokti naujausią vienaveiksmį K. Pastoro spektaklį “Kartus saldainis”. Tos pačios premjeros programoje - šio šimtmečio baletų ir modernio klasikos aruodui priklausantys amerikiečių choreografų G. Balanchine ir M. Graham kūriniai.

- **Tęsiasi trijų garsiųjų tenorų** ir soprano Montserrat Caballe nemalonumai dėl vengimo mokėti mokesčius. Dabar tyrinėjama, ar šios garsenybės padėjo vokiečiui koncertų rengėjui Matthias Hoffmann išvengti kai kurių mokesčių. Pats M. Hoffmann buvo areštuotas dar 1997 m. liepą.

- **“Dešimtojo dešimtmečio Azijos miestas”** - tokio pavadinimo paroda atidaryta Kopenhagoje, Luizianos moderniojo meno muziejuje. Ekspozitai pasakoja apie kultūrinės, politinės ir ekonominės raidos naujienas Azijos didmiesčiuose, apie Rytų ir Vakarų kultūrų dialogą juose.

- **Jungtinės karalystės sostinėje** Londone prasidėjo pusantro mėnesio trukmantis G. F. Händelio muzikos festivalis, kurio programoje - operos, orkestrų ir atskirų atlikėjų koncertai. Renginiai vyks keliuose didelio miesto vietose: Britteno teatre, Šv. Jurgio koplyčioje, Vindzoro pilyje ir Šv. Jurgio bažnyčioje, Hanoverio skvere.

- **Vienoje, Austrijos Belvederio galerijoje** pradėjo veikti paroda “Amerika: Naujasis pasaulis XIX amžiaus tapyboje”. Kūriniai iš įvairių JAV muziejų tapytojų akimis atskleidžia tai, kas Amerikoje vyko nuo Nepriklausomybės deklaracijos 1776 m. iki JAV įsitraukimo į Pirmąjį pasaulinį karą. Paroda veiks iki birželio 20 d.

- **Gruzinių menininkas** Adomas Levadzė, dažnai buvantis Lietuvoje, vėl surengė savo rečitali-vakariene Valakupiuose, skirtą Aleksandro Puškino jubiliejui.

- **Kovo 15 d. Vilniaus rotušėje** surengtas vakaras, skirtas aktorės Onos Knapkytės 80-ajam gimtadieniui. Jį vedė teatrologė Irena Aleksaitė.

- **Lietuvos nacionaliniame dramos teatre** kovo 23-24 d. viešėjo Stanislawo Ignaco Witkiewicziaus meno centro teatras “Studio”. Du vakarus buvo rodomi bežodžiai spektakliai: austrų dramaturgo Peterio Handkės “Valanda, kai mes nieko nežinome vienas apie kitą” ir Peterio Turrini “Pagalio viskas”. Pastarajame vaidino lenkų teatro žvaigždė Jan Peszek. Šis eksperimentinis, autorinis teatras buvo įkurtas 1971 m. dailininko ir režisieriaus Josefo Szajnos. Vėliau jam vadovavo režisierius Jerzy Grzegorzewski.

ABSURDAS

Praėjusios balandžio pirmosios proga

Antanas Dundzila

Šį rašinį įkvėpė 1996 m. A. Mackaus Knygų fondo išleista Kosto Ostrausko knyga "Ketvirtoji siena". Kaip žinia, K. Ostrauskas yra lietuvių absurdo teatro meistras. Tos knygos 146 psl. yra ypač pavykęs trumpas scenos veiklas, kurį čia pacituosiu ištisai. Mano manymu, tai absurdo teatro šedevras:

Tyli kiaulė ir gili šaknis

*Tyli kiaulė gilia šaknį knisa.
Knisa ir neranda.*

KIAULĖ (Tyliai). Kur ta šaknis? (*Desperatiškai*) Kur ta prakeikta šaknis?

ŠAKNIS (*Dusliai iš po žemių*). Per giliai, gerbiamoji, nusi-knisai. Per giliai.

XXXXX

Nors šiame veikale apstu lietuvių tautosakos, bendriau žvelgiant – tai kosmopolitinės tematikos kūrinys. Absurdo sužavėtas, aš irgi pabandžiau šį žanrą. Siužetui parinkau Amerikoje mūsų bene žymiausią ir įtakingiausią visuomeninę įstaigą, laikraščio redakciją. Kiaulės ir šaknis savo laiku turėjo vaidmenį kaimuose. Šiais laikais juk esame miesčionys, inteligentai – nesvarbu, kad mūsų šaknis tebeglūdi dirvonuose.

XXXXX

Patarnavimas

Visuomeniniams patarnavimams ribų nėra.

Ateini į lietuviško laikraščio redakciją kokių reikalų.

Jį sutvarkius, kartu nusifotografuoja, tau meiliai padėkoja ir pasiūlo dar kaip nors padėti.

(Pakyla scenos uždanga. Scenoje laikraščio redakcija. Raštais ir laikraščiais apkrauti keli stalai. Suskamba telefonas, jį atsako į žiūrovus nugarą atsukęs, prie kompiuterio sėdintis rinkėjas ar sekretorius. Scenos priekyje interesantas kalbasi su redaktorium.)

INTERESANTAS Ačiū! Va, pinigai ir dar fondui auka.

REDAKTORIUS. Ačiū! Ačiū už auką ir ačiū, kad pasakėte ačiū! Malonu, kad galime patarnauti! Lietuviškosios spaudos tikslas kaip tik ir yra visuomenei tarnauti... Kuo dar galime padėti?

INTERESANTAS. Ne, nieko daugiau nereikia. Skubu namo, gali pradėti lyti...

REDAKTORIUS. O, palaukite! Jei baiminatės lietaus, aš jums išsuksiu policiją – šitaip greičiau grįšite į namus. Policija iššaukti čia niekis, tik išsuku 911 ir tuoj pat atvažiuoja!

INTERESANTAS. Ką čia – dar policiją! Jūs juokaujate! Nesivarginkite, policijos tikrai nereikia...

REDAKTORIUS. Suprantu, suprantu... Su policija nenorite turėti reikalų... Man čia viskas aišku. Tai tada aš jums iškviesiu gaisrininkus, jie irgi greitai atvažiuoja. Juk jūs skubate, nenorite, kad užkluptų lietus. Ot, jums šitaip padėsime...

(*Interesantas ima kepurę, lietsargį ir atbulaus traukiasi link durų, o redaktorius skubiai suka telefono numerį. Nusileidžia uždanga, už jos dar girdėti redaktoriaus balsas.*)

REDAKTORIUS. Alio! Prašau atsiųsti gaisrininkus! (*Pauzė.*) Jums dar reikia žinoti, kas atsitiko? Negaišinkite laiko!... (*Pauzė.*) Jei taip smulkiai klausinėsit, atvažiuavę nieko neberasit! (*Dabar jau šaukia pakeltu balsu.*) Sakau, čia reikia gaisrininkų!!!

(*Priekyje uždangos nesiskubindami įeina du gaisrininkai su šalmais ir kopėčiomis.*)

Vienas gaisrininkas įkiša galvą pro uždangą į scenos gilumą, o kitas dairosi po salę.)

GAISRININKAS. Kas atsitiko? Štai ir mes čia! Kur dega?

REDAKTORIUS. (Iš už uždangos, piktai.) Nieko neatsitiko! Jūs per ilgai neatvažiuavote!

(*Prasiskleidžia uždanga, matosi redaktorius ir nugarą vis dar atsukęs rinkėjas.*)

GAISRININKAS. Tai ar jūs skambinot gaisrininkams?

REDAKTORIUS. Ne. Skambino čia atėjęs žmogus... Paskambino ir išėjo...

(*Rinkėjas apalpstas, su bilesiu atbulaus nuvirsta nuo kėdės. Gaisrininkas reikšmingai patempia lūpą, užsirašo į knygutę ir nueina. Redaktorius stovi, rankas piktai surėmęs ant klubų. Antras gaisrininkas paima nuo stalo lietuvišką laikraštį ir, aukštytyn kojoms laikydamas, bando skaityti. Uždanga, veiksmo pabaiga.*)

TIKRAS KAIMIETIŠKAS SŪRIS PAGAMINTAS TRADICINIU BŪDU

ANDRULIO šeima Michigan valstijoje nuo 1940 m. senovišku tradiciniu būdu gamina sūrius. Turime jų įvairiausių, paragaukite: sūriai be druskos, sūriai su kmynais, su "chives", Pesto, su krapais, su česnakų ir svogūnais ir Feta sūriai. Šiuos sūrius rasite maisto parduotuvėse, "deli" skyriuje. Galite užsisakyti ir telefonu: 616-462-3301 arba per world wide web: www.andrulischeese.com

Michigan Farm Cheese Dairy, Inc.
4295 Millerton, Fountain, MI 49410

SCHUYLER SAVINGS BANK

Mes siūlome:

- *Taupymo saskaitas *Taupymo sertifikatus
 - *IRA saskaitas
 - *Asmeniškas ir komercines čekių saskaitas
 - *Tiesioginį pinigų deponavimą
 - *Namų paskolas *Automobilių paskolas
 - *Namų remonto paskolas *Sąskaitų paskolas
 - *Namų (Home Equity) paskolas
- Naujos, patogios darbo valandos ir draugiškas patarnavimas gerai tarnauja mūsų visuomenei...*

Mūsų adresas:

24 Davis Avenue
Kearny, NJ 07032
(201) 991-0001
arba skambinkite nemokamai:
1-888-SCHUYLER
(1-888-724-8953)

Pigios kelionės į Pabaltį 1998-99
per UNIONTOURS

VILNIUS

6 naktys / 7 dienos

tiktai \$660 asmeniui

dvigubame kambaryje

Nuo ketvirtadienio iki trečiadienio. Į kainą įeina:

FINNAIR skrydis ten ir atgal

5 naktys viešbutyje "Šarūnas"

taip pat mokesčiai ir pusryčiai kasdien.

Skambinkite UNIONTOURS

sužinoti apie kitokias keliones į Pabaltį.

Mūsų ekspertai parūpins jums pigiausias skrydžius, prielaimom kainom geidžiamus viešbučius ir vietines ekskursijas po Lietuvą.

212 683-9500 arba 800 451-9511

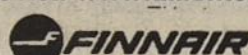
UNIONTOURS

245 Fifth Avenue
New York, NY 10016

Fax: 212 683 9511

e-mail: travel@uniontours.com

On the net: www.uniontours.com

Lietuvos Žurnalistų Sąjungos pirmininkas Rimkaudas Eilunavičius pasakoja apie šią Sąjungą jos būstinėje Vilniuje
Ed. Šulaičio nuotr.

PAVASARĮ ir VASARĄ

SKRYDŽIAI Į

VILNIŲ

IS NEWARK, NJ

IS CHICAGOS

Bal. 1 - Bal. 30	\$455	\$510
Geg. 1 - Birž. 15	\$660	\$660
Birž. 16 - Rugs. 15	\$780	\$790

Pus mokesčiai
Papildinti skrydžiai iš visų JAV miestų

Vytis Travel

40-21 235 St.
Douglaston, NY 11363
Tel. 718-423-6161
1-800-77-VYTIS

E-MAIL: VYTTORS@EARTHLINK.NET
web site: www.vytistours.com

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, gritas ir saugus
siuntinių pristatymas
nuo DURŲ ki DURŲ
Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 1-a darbo dieną
į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, ALJARUSIJĄ, RUSIJĄ

PICK-UP SCHEDULE FOR APRIL 1999

April 15	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
April 16	Philadelphia, PA	11-12 noon
	Baltimore, MD	4-5 pm
April 17	Brooklyn, NY	12-1pm
April 19	Putnam, CT	1-2 pm
April 27	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
April 29	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm

For more information please call:
1 800-775-7363 or 914-258-5133

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$375 r.t.

One way to Vilnius \$250

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10017
Tel.: (212) 541-707

RigaVen Travel Inc.

• We have GREAT CRUISES •

• Tours to Ireland, Scotland, England and Europe •
• Discover Costa Rica •

and always

Low fares to VILNIUS
From New York - JFK

APRIL \$349.-

MAY 1 - 13 - \$475. - MAY 14 - JUNE 13 - \$650.-
JUNE 14 - AUG 15 - \$800.-

with

All Fares plus Tax

Call

INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706

Tel. 516-665-4455 Fax 516-665-6164

1-800-291-8311

E-mail: RigaVen@worldnet.att.net

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127.
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ
- Pagalba Lietuvai - Gift of Hope
- SKAMBUČIAI Į LIETUVĄ - 46 C/MINUTE
- Pinigų pervedimas į Lietuvą

APRIL PICKUP SCHEDULE

Lowell, MA	Apr. 16	12-1 PM
Lawrence, MA	Apr. 16	2-3 PM
Nashua, NH	Apr. 16	4-5 PM
Waterbury, CT	Apr. 17	9:00-10:30 AM
Hartford, CT	Apr. 17	11AM-12:30 PM
Worcester, MA	Apr. 17	1:30-3:30 PM
Centerville, MA	Apr. 20	3:30-5 PM
Kennebunkport, ME	Apr. 21	12-1 PM
Albany, NY	Apr. 22	7-8 PM
Binghamton, NY	Apr. 23	9-10:30 AM
Scranton, PA	Apr. 23	12-2 PM
Frackville, PA	Apr. 23	5-6 PM
Philadelphia, PA	Apr. 24	9:30-11:30 AM
Brooklyn, NY	Apr. 24	12-4 PM
Baltimore, MD	pick-up	cancelled
Bridgeport, CT	Apr. 25	8-9 PM
Norwood, MA	Apr. 28	6-7 PM
Putnam, CT	Apr. 29	1-2 PM
Providence, RI	Apr. 29	4-5:30 PM

Lietuvos kariai bendrose pratybose su JAV kariūnais praeitų metų vasarą Rukloje R. Šuikos nuotr.

Pasisekęs teniso turnyras Floridoje

Jau antrus metus Floridoje yra rengiamos lietuvių lauko teniso pirmenybės. Šiais metais turnyras buvo tuo įdomus, kad jame dalyvavo 20 tenisininkų iš Lietuvos.

Tenisininkai iš Lietuvos buvo kviečiami sudaryti tamsesnę ryšį tarp sportuojančio Lietuvos ir Amerikos jaunimo. Tas tikslas nėra lengvai pasiekiamas lietuvių požiūriu, nes nei konkurenciniu, nei socialiniu požiūriu bendravimas tarp Amerikos ir Lietuvos lietuvių ir nevyksta.

Turnyras vyko saulėtoje Floridoje, kai tuo tarpu Lietuvoje, šiaurės Amerikoje bei Kanadoje siautė šalčiai. Lietuvos tenisininkai nebuvo profesionalai ir konkurencija buvo realistiškesnė. Po savaitės Floridoje Lietuvos lie-

tuviai dar turėjo progos apžiūrėti ir New Yorką. Tenisininkai išsiskyrė su šiltais prisiminimais, tikėdamiesi susitikti sekančiais metais vėl Floridoje.

Šias teniso pirmenybes rengė ir lietuvių priėmimu rūpinosi ilgamečiai SALFASS darbuotojai Elvira ir Jurgis Vodopalai. Jiems priklauso padėka už sėkmingą pirmenybių pravedimą. Nuoširdi padėka priklauso ir St. Peterburg lietuviams, kurie rūpinosi atvykėliais iš Lietuvos.

Pirmenybių rezultatai: pirmenybės buvo prarastos vieno minuoto sistema su paguodos ratu, kiekvienos rungtynės iš dviejų laimėtų setų. Kadangi tai buvo tik trijų dienų turnyras, dėl trečio seto buvo žaidžiamas dešimties taškų "tie-breaker".

Taigi tiksliau apie faktus

"Darbininke" (Nr. 11, 1999 kovo 12) pirmajame puslapyje išspausdintame straipsnyje "Atšaukimas" Algimantas Kabaila, skaitytojams priminęs Australijos opozicijos praeitų metų valdžios valstybės buvo pripažinusi Sovietų Sąjungai ir kaip tą pripažinimą atšaukę, rašo, kad "net trys Amerikos lietuviai yra pareiškę (arba tai pareiškėta jų vardu), kad Lietuvos okupacijos pripažinimo Australijoje atšaukimas padarytas jų pastangomis". Tarp jų mini ir mane: "B. Nainys savo tvirtinimą remia savo vizitu pas tuometinį Australijos opozicijos lyderį Billy Snedden". Atrodo, kad straipsnio autorius – kalbu tik apie save – tai laiko arba pasigyrimu, ar dar kuo nors, nes sako: "Istorija vis dėlto turėtų tiksliau kalbėti apie faktus ir įvykius".

Teisingai. Manau, ne tik ne tik Istorija, bet ir Algimantas

Kabaila.

Tuo laikotarpiu – nuo 1973 m. iki 1978 m. pirmininkavau Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) valdybai, kuri Lietuvos laisvinimo srityje buvo labai judri ir uoliai buvo įsijungusi į šio Australijos vyriausybės mums labai žalingo sprendimo atšaukimo veiklą. Apie tai jau ne kartą rašiau užsienio lietuvių spaudoje, kalbėjau įvairiose radijo programose, suvažiavimuose. Apie tai trumpai minėjau ir kadenciją baigdamas pranešime apie savo veiklą V PLB seime Toronto 1978 m. birželio 30 d. Manau, kad čia pridėdama tą veiklą liečianti mano pranešimo PLB seimui ištrauka, pagal Algimanto Kabailos pageidavimą, "tiksliau kalbės apie įvykius ir faktus".

Ištrauka

"... Didžiausias ir sėkmingiausias PLB valdybos politinis

darbas buvo atliktas, siekiant pakeisti Australijos vyriausybės nutarimą pripažinti Baltijos kraštų okupaciją. 1974 m. rugpjūčio 4, sekmadienį, anksčiau rytą Australijos LB Melbourne apylinkės valdybos narė Matukevičienė telefonu iš Melbourne pranešė šią sukrečiančią žinią, prašydama talkos tokiame Australijos vyriausybės nusistatymui pakeisti. Apie 9 val. ryto tą faktą patvirtino Australijos LB krašto valdybos pirmininko V. Neverausko telegrama. Veikėme skubiai. Apie įvykį tuoj pat telegramomis pranešėme visų kraštų LB valdyboms, diplomatinės tarnybos nariams, kviesdami juos visus imtis skubios protesto akcijos. PLB valdybos vardu pasiuntėme protesto telegramas: vieną tiesiai į Canberą, kitą ten pat per Australijos ambasadą Washington. Vėliau parašėme ir teikėme ilgesnius, motyvuotus protesto raštus. Pirmadienį, rugpjūčio 5, 9 val. ryto, nuvykę į Australijos gen. konsulatą Chicagoje ir dar kartą pasitikrėme faktą, PLB valdybos vardu čia pat žodžiu pareiškiau protestą, kuris buvo įrašytas į juostelę ir perduotas Australijos vyriausybei į Canberą. Tą patį pirmadienio vakarą Chicago radijo programos Margučio patalpose suorganizavome telegramų siuntimo tarnybą, kuri, PLB valdybos vicepirmininkui Romui Kasparui vadovaujant, veikė visą savaitę ir išsiuntė 1500 protestuojančių Chicago lietuvių telegramų. Kita tiek telegramų išsiuntė kiti JAV LB padaliniai. Dar tą patį rugpjūčio 4 vakarą susisiečiau su VLIKO vicepirmininku J. Valaičiu, informavau jį apie Australijos vyriausybės veiksmą ir kviečiau VLIKą planuoti ir vykdyti bendrą PLB valdybos ir VLIKO sutartą protesto akciją. Tokios bendros akcijos sutartis nepavyko, ir veikėme atskirai. Ši PLB valdybos akcija užtruko. Ją tęsiau 1974 m., Kalėdų metu nuvykęs į Australijos Lietuvių dienas, kurių metu, Juozui Lapšui tarpininkaujant, buvau priimtas tuometinio Australijos opozicijos partijos vado B. M. Snedden. Australijos LB krašto valdybos pirmininkui V. Neverauskui ir Juozui Lapšui kartu pasimatyme dalyvaujant ir jiems patariant, iš opozicijos vado išsiderėjau, kad Baltijos valstybių okupacijos nepripažinimo klausimą opozicijos partija įrašytų į savo rinkiminę programą. Opozicijos vadas pažadą ištesėjo, o rinkimus laimėjusi jo partija buvusios vyriausybės nutarimą pripažinti Baltijos valstybių okupaciją panaikino. Dabartinė vyriausybė tą okupacijos nepripažinimo politiką tęsia.

Taip pat tos kelionės metu lankydamasis Canberroje, vietos LB apylinkės pirmininkui A. Balsiui tarpininkaujant, kalbėjau si "Canberra Times" korespondentui, ir tas mano pasikalbėjimas dėl Australijos vyriausybės kenksmingų ėjimų buvo išspausdintas to didžiausio Australijos dienraščio antrame puslapyje. Tai irgi padėjo reikalą išgarsinti australiečių tarpe ir laimėti daug daugiau jų simpatijų. Australijos vyriausybės nutarimo pakeitimas buvo pats stambiausias Antrojo pasaulinio karo lietuvių išeivijos politinis laimėjimas. Jis buvo pasiektas baltiečių pastangomis. Jeigu kiti baltiečiai to laimėjimo didžiausius nuopelnus atiduoda lietuviams, tai jie tenka ne kam kitam, bet tik Lietuvių Bendruomenei. Sunkiausia šio laimėjimo našta, savaime aišku, nešė Australijos LB, tačiau labai didelį, labai reikšmingą, o kai kur gal net lemiantį darbą atliko ir PLB valdyba..."

Pranešime dėl vietos bei laiko stokos papasakota tik dalis tos veiklos. O darbuotasi buvo ilgai, iki laimėjimo. Kraštų bendruomenių valdybos buvo raginamos nuolat klibinti jų gyvenamųjų kraštų ambasadas, konsulatų. Aš pats kelis kartus lan-

kiausi Australijos konsulate Chicagoje, rašiau raštus net pačiam Whitlam. Organizavau JAV ir Kanados lietuvių išvyką į Australijos Lietuvių dienas ir įtaigojau juos kur tik galima reikšti protestus. Prieš rinkimus pasikeitė opozicinės partijos vadovybė, rašiau, raštą naujam vadui Malcolm Frazer, partijai laimėjus rinkimus, siunčiau jam svei-

kinimo telegramą, primindamas rinkiminį pažadą ir reikalaujamas jį vykdyti.

Kaip tiksliau apie tuos įvykius ir faktus istorija gali kalbėti?

Bronius Nainys

1973 – 1978 m. kadencijos PLB valdybos pirmininkas

Kun. Petras Burkauskas – kilni asmenybė Dvigubas jubiliejus

Dalia Jakienė

Kad lietuviška šv. Andriejaus parapija Philadelphijoje iškilmingai švęs garbingą deimantinį jubiliejų balandžio 24-25 dienomis, didelis nuopelnas priklauso jos administratoriui kun. Petru Burkauskui. Gražiu sutapimu kunigas Petras kartu atšvęs savo kunigystės 20 metų sukaktį.

1991 metais šv. Andriejaus parapijai netekus klebono Kąjono Sakalausko ir neatsiradus kitam lietuvių kunigui, Philadelphijos vyskupijos sprendimu, parapijai grėsė uždarymas. Tačiau parapijiečių suorganizuotas ryžtas susirasti kunigą išgelbėjo sunkią situaciją. Pagalbon sutiko ateiti trečios kartos lietuvių kilmės Pauline Fathers vienuolijos kunigas Petras Burkauskas, tada dar vadinęs vienuoliu Timotiejumi. Šiomis eilutėmis norima suapžindinti skaitytojus su kilniu jo dvasiškiu.

Burkauskų šeimos senelis, atvykęs į Ameriką šio šimtmečio pradžioje, susituokė su lietuvaite Waterburio lietuvių šv. Juozapo bažnyčioje, kuri gyvuoja ir šiandien. Šeima susilaukė septynių vaikų, tačiau trys iš jų mirė vaikystėje. Nors būsimas kunigo Petro tėvas Juozas vedė vietinę amerikėnę, tačiau mažas Petriukas išmoko lietuviškai iš močiutės, gyvenančios antrame aukšte. Būdamas pati dievobaiminga, ji turėjo didelę įtaką jaunuoliui ir jo Dievo pašaukimo pajutimui bei apsisprendimui įstoti į Pauline Fathers vienuolyną Doysletown, PA. Ten studijavo psichologiją ir baigęs teologijos studijas Philadelphijos arkivyskupijos St. Charles Borromeo seminarijoje, kardinolo John Krol buvo išventintas kunigu 1979 m. balandžio 21 d. Tėvų Paulinų administruojamoje Our Lady of Czestochova šventovėje.

Ši sausa statistika nepaaiškina jauno kunigo stipraus susidomėjimo savo kilme ir noro padėti bėdą atsiradusiai lietuviškai šv. Andriejaus parapijai. Šiam tikslui pasitarnavo jo kelionės į Lietuvą, į jo protėvių gimtą šalį.

Jaunas seminaristas pirmą kartą aplankė Lietuvą 1976 metais, dar labai tamsiu sovietų okupacijos laikotarpiu. Gilų įspūdį paliko uždarytos, išniekintos nuostabaus grožio bažnyčios Vilniuje. Su ypatinga pagarba prisimena pogrindžio kaziemietes vienuoles, kurios savo veikla bei meile bažnyčiai ir tėvynei rizikavo asmeniškos laisvės praradimu. Prižadėjo melsis lietuvių vienuolių intencija, net nenujausdamas, jog nuo čia prasidėjo jo kelias į lietuvių sielovadą.

Išventintas kunigu liko Tėvų Paulinų vienuolyne, kuriamė, neužmiršdamas savo pažado lietuviams vienuolėms, pradėjo organizuoti Maldos Dienas už Lietuvą dar prieš Sąjūdžio gimimą. Šios Maldos Dienos sutraukdavo daug maldininkų iš aplinkinių miestų, virš 3,000 pirmaisiais, 1986 metais. Ta proga kardinolas John Krol, minint 1941 metų Sibiro tremimus, paskelbė birželio 16-tą

maldos dieną už Lietuvą visoje Philadelphijos arkivyskupijoje. Tai pakartojo 1988 ir 1991 metais. Tose maldos dienose dalyvavo išeivijos vyskupas P. Baltakis, ukrainiečių arkivyskupas Sulyk, o 1991 metais atvyko ir vyskupas Juozas Žemaitis iš Lietuvos.

Po pirmos maldų dienos suorganizavimo kun. Burkauskas buvo sovietų nubaustas, nes įvažiavimo į Lietuvą vizos nebegaavo. Galėjo ją vėl aplankyti tik Lietuvai atgavus nepriklausomybę. 1993 metų ilgesnėje viešnagėje Lietuvoje turėjo progą aplankyti įspūdingą Kryžių Kalną ir Šiluvos šventovę, kurioje meldėsi prašydamas Marijos palaimos Philadelphijos lietuvių sielovados darbe. Mat tų metų sausio 14-tą dieną Philadelphijos arkivyskupijos kardinolas Anthony Bevilacqua paskyrė jį šv. Andriejaus parapijos administratoriumi.

Parapija, vedama jauno, energingo ir sumanaus kunigo, greitai atkuto. Prie klebonijos stogo suplevėsavęs lietuviška trispalvė, greta Vatikano ir Amerikos vėliavų. Kieme išliko Lietuvos meistro sukurtas ažuolinis pakelės kryžius, atkreipiantis praėivių dėmesį. Bažnyčios altoriaus sienoje nutapytos Šiluvos Marijos, palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio ir švento Kazimiero freskos. Prasidėjo taip reikalingas klebonijos ir bažnyčios vidaus bei lauko remontas. Parapijiečiai rėmė energingo kunigo sumanymus aukomis.

Nors kunigas Petras susikalba lietuviškai, tačiau gilios prasmės, reikšmingus pamokslus sako angliškai. Juose dažnai girdisi žinutė, švelniai pamokantis pavyzdys ar palyginimas iš Lietuvos dabarties ar praeities, visada sudominantis klausytojus. Kokia tema kunigas Petras bekalbėtų, jo gilus dvasingumas, perpintas gyvais šiuolaikiniais pavyzdžiais, žavi parapijiečius. O jų skaičius auga, nors nemažai jų turi keliauti tolimus atstumus. Yra džiugu, kad naujosios emigracijos jaunimas jungiasi į parapijos veiklą ją pagyvindamas. Lituanistinės mokyklos

mokiniai su tėveliais dalyvauja mišiose, nes, praktiniais sumetimais, pamokos buvo perkeltos į sekmadienį.

Kun. Petro pastangomis buvo atgaivinti jau užmarštin nuėję lietuviški bažnytiniai papročiai: gavėnios gaudūs verksmai, gegužinės pamaldos, Dievo Kūno šventės lauko procesija su giesmėmis miesto gatvėse. Atsirado ir naujų tradicijų – kalėdinis bažnytinis koncertas, klebonijoje kaip karalaitė šiaudinukais pasipuošusi lietuviška eglutė, kurią aprašė Philadelphijos dienraštis.

1996 m. rugsėjo mėnesį Philadelphijos arkivyskupija pavedė kun. Burkauskui administruoti antrą, seniausią lietuvių šv. Kazimiero parapiją. Tai didelė darbo našta, nes šioji parapija turi savo pradžios mokyklą, kurią lanko 130 mokinių. Visur kun. Petras suspėja, visur jaučiamas jo sumani globa. Lieka tik palinkėti kun. Petru Burkauskui sveikatos ir Dievo palaimos jo lietuviškos sielovados darbe.

Dvigubo jubiliejaus sukaktis prasidės šeštadienį, balandžio 24 dieną, 3:00 val. p.p. Lietuvos dailės ansamblio "Kanklės" koncertu Lietuvių Namuose (Lithuanian Music Hall), 2715 Allegheny Ave, Philadelphia. Jis tęsis sekmadienį iškilmingomis padėkos mišiomis 1:00 val. p.p. Šv. Andriejaus bažnyčioje. Po mišių Lietuvių Namuose seks šventiška puota ir pabendraavimas.

Maskvos valdžios atstovai Rusijos ambasadoje Rygoje 26 Maskvos gynėjams veteranams įteikė atminimo medalius "Maskvai - 850 metų". Dar keturi veteranai medalių atsiimti neatvyko. Šie veteranai - buvę sribai yra kaltinami nusikaltimais prieš žmoniją. Trims iš jų medaliai buvo įteikti namuose, o ketvirtam, kuriam paskirta kardomoji priemonė - įkalinimas, medalio įteikti nepavyko, nors Maskvos atstovai ir bandė aplankyti sribą kalėjime.

PENKIOLIKOS METU MIRTIES SUKAKTIS

A. + A. EMILIJA MEILIŪNAITĖ-LANDSBERGIENĖ
(Mirė 1984 m. balandžio 24 d.)

Šią skausmingą sukaktį minint, šv. Mišios bus aukojamos Tėvų pranciškonų koplyčioje Brooklyn ir bažnyčioje Kennebunko bei Washington.

Kviečiame artimuosius ir pažįstamus prisiminti Emiliją savo maldose.

Duktė Gražina Landsbergytė-Erciuvienė,
Sūnūs Algirdas ir Algimantas Landsbergiai
su šeimomis,
sesuo Jadvyga Matulaitienė

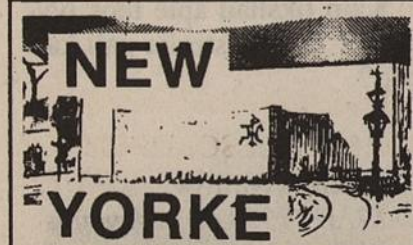
Neringa Inc. su Nek.Pr.Marijos Seserimis organizuoja ir praveda stovyklas "Neringos" stovyklavietėje Vermonte

'99m. "NERINGOS" STOVYKLOS

LIETUVIŲ KALBA liepos 11-25 d.d. - vaikams 10-16 metų
liepos 25-31 d.d. - vaikams 6-10 metų
liepos 25-31 d.d. - vaikams 13-16 metų
rugsėjo 1-7 d.d. - šeimoms su mažais vaikais
ANGLŲ KALBA - LIETUVIŲ KILMĖS
rugsėjo 8-21 d.d. - vaikams 7-16 metų
rugsėjo 21-24 d.d. - šeimoms su mažais vaikais

INFORMACIJA - REGISTRACIJA
kreipitis į Daną Grajauskaitę:
66 Salisbury Rd. Watertown MA 02472
tel: 617-923-4583 e-mail: neringai@yahoo.com

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: jkcleras@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

LB Queens apylinkė rengia šaunų "Kanklių" muzikos ansamblio koncertą sekmadienį, **balandžio 18 d.**, Kultūros Židinio didžiojoje salėje. Ansamblio atvyksta iš Vilniaus ir pakeliui į Philadelphia sutiko pasirodyti New Yorke. Ansamblio dalyviai visi profesionalai, bus gera proga jų talentais pasigėrėti. *Žiūr. skelbimą šio puslapio apačioje.*

Kavinė veiks sekmadienį, balandžio 18 d. Kultūros Židinyje nuo 12 val. iki 3 val. popiet ir po tą dieną rengiamo "Kanklių" ansamblio koncerto. Kavinę ruošia Lietuvių Atletų klubas. Bus galima skaniai papiepti, atsigalvoti.

Dail. Juozo Bagdono apžvalginė tapybos kūrinių paroda įvyks š. m. **balandžio 24 - 25 d.** Kultūros Židinio apatinėje salėje. Parodoje bus darbų iš įvairių dailininko kūrybos periodų: realistiniai iš Vokietijos ir Kolumbijos, Vilniaus architektūros ir dabartiniai abstraktai. Parodos atidarymas šeštadienį, balandžio 24 d. 6 val. vak. Kalbės rašytojas Paulius Jurkus. Parodą rengia Moterų Klubas Federacijos NY klubas.

Viešpaties Atsimainymo parapijos žinios
Lietuvos Vyčių 110 kuopa savo 75 metų veiklos sukaktį atžymės balandžio 25 d. **pie-tumis - šokiais.** Bilietų kaina 25 dol. asmeniui. Jie gaunami pas Elena Matulionytę tel. 718-326-3398 arba pas Bruno Rutkuną tel. 516-628-2292.

Dėkojame visiems parapijiečiams, dalyvavusiems Kristaus Prisikėlimo lietuviškose mišiose. Dėkojame muzikui V. Barkauskui ir chorui už labai gražiai pravestą muzikinę dalį. Prašome visų atsilankyti lietuviškose pamaldose mūsų parapijoje ir išgirsti mūsų gabaus vargonininko muzikinį talentą.

Laidotuvių mišios buvo aukotos už parapijietę **Mariją Kociūnaitę** balandžio 7 d., 9:30 v. r. Reiškiami užuojautą dukterims, sūnui ir kitiems artimiesiems.

"Neringos" stovykla Marlboro, Vermont, **ieško patyrušios šeimininkės** dirbti stovykloje liepos ir rugpjūčio mėnesiais. Šeimininkas/ė turi turėti patirties ruošti didelius maisto kiekius (100 - 180 žmonių) ir turi turėti darbo leidimą Amerikoje. Prašoma skambinti Dana Grajauskaitei 617-823-4683. (sk.)

Vilniaus radijas nuo kovo 28 d. girdimas 9855 klh dažniu.

Maironio lituanistinės mokyklos mokytojai ir mokinių tėveliai **keps kugelį** balandžio 25 d., sekmadienį, ir tuoj po sumos Apreiškimo par. salėje vaišins visus atsilankiusius. Programą išpildys lituanistinės mokyklos mokiniai. Visi kviečiami.

Apreiškimo par. žinios

Kun. V. Palubinskas balandžio 9 d. išskrido į Argentiną aplankyti giminių. Grįžta gegužės 7 d. Pirmas tris savaites jį pavaduos kun. Gintaras Jonikas, Šeduvos klebonas.

Prisikėlimo mišiose, kurias koncelebravo vysk. Paulius Baltakis, OFM, ir kun. St. Raila, dalyvavo 225 žmonės. Dalyvavo ir kun. V. Palubinskas ir prel. D. Cassato. Gražiai giedojo parapijos choras, vad. A. Barkauskienės. Didžiosios savaitės apeigos skaitymais ir dalyvavimu procesijose prisidėjo J. Rudis, P. Sandanavičius, B. Kumeta ir V. Sidas. Prie altoriaus patarnavo G. Rugienius ir J. Jurgėlaitė. Per Prisikėlimo mišias pagal tradiciją buvo renkamos aukos Lietuvos katalikų labdarai. Surinkta 810 dol. Pinigus į Lietuvą persiųs LK Religinė Šalpa. Po to Prisikėlimo parapijos Taryba salėje suruošė Velykinius pusryčius, o po 11 val. mišių dalyviai buvo pakviesti į kleboniją pabendrauti prie kavutės.

Ypatinga padėka **J. Rudžiui,** kuris su padėjėjais gražiai papuošė bažnyčią.

Tautos Fondo metinis narių susirinkimas įvyks šeštadienį, **gegužės 8 d.,** Kultūros Židinyje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY. Programoje: 9 val. ryto Lietuvių pranciškonų koplyčioje bus aukojamos Mišios Tautos Fondo rėmėjų intencija. Seks registracija. 10 val. ryto - susirinkimas. Pakvietimai su įgaliojimo lapeliais siuntinėjami jau dabar. Jei esate Tautos Fondo narys ir pakvietimo negausite iki bal. 25 d., prašome pranešti Tautos Fondo raštinei: 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207; tel. (718) 277-0682. Metiniame susirinkime bus Tarybos, Valdybos ir Revizijos komisijos pranešimai; bus pristatyti ateities veiklos planai; diskutuojami Tautos Fondo įstatų pakeitimai ir kiti einamieji reikalai. Vyks 5 Tarybos narių rinkimai. Visi Tautos Fondo nariai kviečiami dalyvauti.

Nekalto Prasidėjimo vienuolynas Putnam, CT, **ansamblio "Kanklės" koncertas** įvyks š. m. **balandžio 21 d.,** trečiadienį, 7 val. vak. Laisva auka. Visi kviečiami.

Mirė Dalia Bulvičiūtė, ilgametė "Darbininko" darbuotoja

Dalia Bulvičiūtė, beveik 40 metų išdirbusi rinkėja-mašininke Pranciškonų spaustuvėje, o šiai užsidarius, dirbusi "Darbininke", staiga mirė kovo 30 d., tiksliau - naktį iš kovo 29 į kovo 30. Dar dieną prieš mirtį, t. y. pirmadienį, dirbo normalias valandas ir jautėsi gerai, tik pavargusi. Mat prieš savaitę buvo sugrįžusi iš Lietuvos, kur praleido 8 dienas. Grįžo labai pavargusi, nes, pasakojo, mažai tekę miegoti, vis reikėję kalbėtis ir bendrauti su žmonėmis. Grįžo patenkinta kelione.

Niekad gyvenime sveikata nesiskundė, pas gydytojus nevaikščiojo; gal tik paskutinius keletus metus pasiskundavo nugaros skausmais. Ir vaikščioti darėsi sunkiau, pasiramstydavo lazdele.

Kai antradienio rytą nepasirodė darbe, dar nieko blogo neįtari. Bet nuvykus į jos butą Dalia buvo rasta mirusi gulinti lovoje. Atrodo, kad mirė naktį.

Dalia mirė sulaukusi 61 metų amžiaus. Jos tėvelis Lietuvos Generalinio štabo mjr. Vytautas Bulvičius, rusams okupavus Lietuvą, buvo suimtas, išvežtas ir sušaudytas. (Savo tėvelio tragišką gyvenimą Dalia aprašė 1998 m. birželio 19 d. "Darbininke".) Dalia ir sesuo Laima, motinos Marijos Bulvičienės globojamos, pasitraukė į Vokietiją. Gyveno Muenchene. 1949 m. gegužės mėn. atvyko į Ameriką. Čia baigė katalikišką gimnaziją. 1959 m. pradėjo dirbti Pranciškonų spaustuvėje. Buvo įvaldžiusi mašinarštį, galėjo nesunkiai išmokti ir teletipu rinkti žurnalus, knygas ir kt. Yra rinkusi šiuos žurnalus, spausdintus Pranciškonų spaustuvėje: *Aidus, Karį, Tėvynės Sargą, Ateitį, Laisvę, Varpelį*, daug knygų. Po kiek laiko pradėjo rinkti ir "Darbininką", čia išdirbo iki pat mirties. Įvaldė ir kompiuterinį rinkimą ir paskutinę dieną

Dalia Bulvičiūtė

prieš mirtį surinko Antano Dundzilos straipsnį "Absurdas".

Dar spaustuvėje dirbdama, vakarais lankė Queens College, kuriame įsigijo bakalaurą laipsnį (Bachelor of Arts). Labai mėgo muziką. Mylėjo operą, dažnai lankydavosi Metropolitan Operos teatre.

Pradėjo rašyti į spaudą. Rašė "Darbininke", daugiausia apie įvykius koncertus, muges ir kt. Turėjo daug draugų ir buvo labai sociali. Dalyvavo visuomeninėje veikloje: priklausė Aušros Vartų parapijai, giedojo jos chore; priklausė parapijos Vyčių kuopai. Padėjo redaguoti vyčių žurnalą "Vyti", vadovavo "Žinios iš kuopų" skyriui.

Darbe buvo pavyzdinai pareiginga. Niekados nevēluodavo, labai retai susirgus neateidavo į darbą.

Buvo linksmo būdo, mėgdavo juokauti. Beveik kasdien į darbą atnešdavo kokį įdomų anekdotą

ir visus prajuokindavo. Buvo geros širdies, ypatingai galėdavosi vargšų ir paliegių, jiems stengdavosi padėti. Mylėjo gyvulius, namuose turėjo dvi kates.

"Darbininko" ištigų bendradarbiai dar negalim suvokti, kad Dalios nebėra mūsų tarpe. Rodos tuoj, tuoj ateis ir prašnėks, pasakys ką nors linksmo...

Būk laiminga, Dalia, prie Viešpaties kojų. Jį tu tikėjai ir maldavai lengvos mirties ir Jis tavęs išklause...

- 0 -

Dalia buvo pašarvota Shalins laidojimo koplyčioje. Didįjį ketvirtadienį, balandžio 1 d., įvyko atsisveikinimas. Rožinį sukalbėjo Tėv. Pr. Giedgaudas, Dalios viršininkas apie 40 metų. Užbaigiamąsias liturgines maldas sukalbėjo vyskupas Paulius Baltakis, OFM. Atsisveikinimo kalbas pasakė: Tėv. Pr. Giedgaudas, padėkodamas Daliai už jos ilgą darbą ir atsisveikindamas savo, pranciškonų ir bendradarbių vardu; kun. D. Jenkevičius; "Vyties" redaktorė Mary Abbott; Wayne Nahwadowich ir kt. Koplyčia buvo pilna žmonių, dalyvavo daug vyčių. Iš Kanados buvo atskridusi Dalios motina Marija Bulvičienė, kuriai Dalios mirtis buvo ypatingai skaudi, nes ji pernai spalio mėn. palaidavo savo vyresnę dukterį Laimą Kurpienę. Tai buvo Didysis ketvirtadienis, ir mišios už Dalės sielą buvo aukotos 5 val. popiet Pranciškonų koplyčioje, dalyvaujant Religinės Šalpos ir "Darbininko" darbuotojams. Kadangi sekančią dieną buvo Didysis penktadienis, ir dėl Didžiosios savaitės nustatytos liturginės tvarkos nebuvo galima bažnyčioje atlikti laidojimo apeigų, tai kūnas buvo tiesiai nuvežtas į krematoriumą ir sudegintas. Pelenai bus pervežti į Kanadą ir palaidoti šalia pernai mirusios sesers Laimos Kurpienės.

Dail. Juozo Bagdono parodos belaukiant

Balandžio 24-25 dienomis Kultūros Židinio Brooklyn apatinėje salėje vyks dailininko **Juozo Bagdono paroda**, kuriai jis atsidėjęs rengėsi rudenį ir šią žiemą. Tai bus jo dešimtoji paroda New Yorke - atsisveikinimas su šiuo miestu, nes išvyksta pastoviam apsigyvenimui į Lietuvą. New Yorke jis praleido 35 metus, savo kūrybingiausią laiką.

Iš Lietuvos pasitraukęs 1944 m. vasarą, keletą metų praleido Vokietijoje, emigravo į Kolumbijos valstybę, kur aukštosiame

Kearny, NJ, lietuviai kviečiami į Lietuvių Dailės Muziejaus **ansamblio Kanklės koncertą** š. m. **balandžio 23 d.,** penktadienį, 7 val. vak. Lietuvių klubo salėje: 6 Davis Ave., Kearny, NJ. Profesionalus ansamblis atliks naują ir įdomią programą. Bilietai po 15 dol. Juos platina: L. Stukienė, E. Sadonienė, R. Buchholz, J. Veblaitis ir klubas.

Lietuvos Respublikos Generalinis konsulas ir **LB Manhattan apylinkė** kviečia visus į **koncertą**, kurį atliks Raimundas Katilius - smuikas ir Golda Vainbergaitė-Tatz - fortepijonas šeštadienį, **balandžio 24 d.,** 7:30 v. v. Kaufmann Concert Hall, 92nd St. Y, Lexington Ave. ir 92 St., New York. Bilietus galima įsigyti teatre (212) 996-1100 arba kreiptis į Laimą Šileikytę-Hood, (212) 982-1335, (212) 354-7840. Bilieto kaina 25 dol. Čekius rašyti: Lithuanian-American Community. Pensininkams bilietų kaina 15 dol. Po koncerto - priėmimas.

mokyklose dėstė meno dalykus, pats reikšėsi kaip dailininkas. Iš ten 1958 m. atsikėlė į Washington, DC, kur turėjo savo galeriją, studiją, puoselėjo tapybą, skulptūrą, keramiką. Į New Yorką persikėlė 1964 m. ankstyvą pavasarį ir jau tų metų vėlyvą rudenį Angelų Karalienės parapijos salėje surengė savo pirmąją parodą New Yorke. Buvo išstatyti tapybos kūriniai ir moderni skulptūra.

Lietuvoje savo pirmąją dailės parodą surengė 1933 m. Lietuvių - prancūzų draugijos patalpose Kaune. Buvo išstatyti 35 kūriniai. Pirmą paveikslą nupirko Prancūzijos pasiuntinys. Tai buvo prieš 66 metus, kai dailininkas tebuvo 22 metų!

Jaunystėje dailininkas turėjo ir impresionizmo, ir realizmo bruožų. 1938 m. gavo valstybinę premiją už tapybos kompoziciją "Sugrįžus iš jūros".

Pasitraukia iš impresionistų 1952 m. jis susidomėjo abstrakčiuoju menu. Stebėjo, kaip keičiasi krosnyje dagamos keramikos glazūrinės spalvos, spalvų mišiniai ir gamos ėmė dominuoti jo tapyboje. Nuo 1953 m. atsidėjo tik abstraktams. Amerikoje surengė nemažą asmeninių parodų, dalyvavo bendrose parodose, yra laimėjęs premijų.

Kas būdinga jo abstraktams? Abstrakčioje tapyboje jis apvaldė dideles erdves ir didelius kosminių kūnų judesius. Lyg po kokio žemės kataklizmo, ugnikalnio išsiveržimo, jie lekia ir sukasi toje begalinėje erdvėje. Aliejinės tapybos technika, turtinga ir išpuoselėta, čia pilna faktūrinės įvairovės, spalvinio turtingumo.

Kadangi kosminių kūnų judesiai reikalauja didelių erdvių, dailininkas pamėgo ir didelio formato drobes. Kartą Angelų Karalienės parapijos salėje buvo išstatyti tik 4 ar 5 kūriniai, bet jie užėmė visą salę.

Šalia aliejinės tapybos visą laiką kūrė ir temperos technika.

Kas bus šioje parodoje?

Metai ir patirtis keičia kūrybinę išraišką. Anksčiau dailininkas ir paveikslų kompoziciją sutelkdavo daug formų ir daug įvairių judesių. Dabar, atšventęs 85 metų sukaktį, jis pasidarė kur kas ramesnis. Jo kompozicijose vis dar dominuoja didelės formos, primenančios milžiniškus akmenis, granito atlaūžas. Bet jos jau lyg pavargusios nuo judesio, sulėtėjusios, sugulusios viena ant kitos, tarsi norėtų pailsėti.

Dailininkas sako, kad paroda bus sudaryta iš mažesnio formato kūrinių. Bet ir tie kūriniai yra didoki: 2x4 pėdų, arba 4x6 pėdų. Pripratusiems prie milžiniškų paveikslų, žinoma, šie naujos parodos formatai atrodo mažoki.

Parodoje matysime ir darbų iš ankstesnių laikų; dauguma jų buvo pradėti ir nebaigti, užbaigti tik dabar. Bus ir naujų temperų, kurias taip mėgsta dailininkas.

Taigi, paroda apima platų kūrybinį laikotarpį su daugeliu nuotaikų, daugeliu minčių ir pokyčių. Tai jo paskutinė paroda čia Amerikoje. Visi kūriniai perkeliami į Lietuvą. Lietuvoje jau buvo surengtos jo parodos Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Plungėje, kur patalpinti ir jo didžiausio formato kūriniai.

Parodą rengia ir globoja Liet. Moterų Klubų Federacijos New Yorko klubas.

Paulius Jurkus

SKELBIMAI

Tik 46 centai už minutę skambinant į Lietuvą; 9,9 cento - JAV; negi atsispirsite tokiam RSL/CYBERLINK pasiūlymui? Lietuvius aptarnauja nuo 1986 m. Nemokėsite nei mėnesinių, nei registracijos mokesčių. Jokio papildomo kodo. Teiraukitės lietuviškai nuo 5 iki 9 val. vak. tel. 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel. (516) 377-1401. (sk.)

Lietuviai, lauko priežiūros darbu (landscaping/maintenance) bendrovės savininkas, Washington, DC, **ieško dviejų darbininkų,** kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokeskis \$6.00 į val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373. (sk.)

Butai pensininkams, modernūs, erdvūs, savarankiškai tvarkytis, lietuviškoje aplinkoje, Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų priežiūroje. Pasinaudokite šia proga, kreipkitės: Villa Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT 06277. (sk.)

Profesionaliai valome kili-nus ir baldų apmušalus namuose ir įstaigose. Pašaliname kvapus. Garantuojame saugumą žmonių aplinkai ir nuosavybei. Nepatenkintiems gražinami pinigai. Skambinti: Vytautui (lietuviškai) arba Barbarai (angliškai), tel. (718) 389-1884. (sk.)

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytąjį pasiekia per 3 dienas. Lietuvos paštui nuo 1998.06.01 jo siuntimo kaina pakėlus 43%, arba 40 dol. per metus, dabar "Lietuvos aidas" prenumerata JAV kainuoja: metams - 170 dol.; pusei metų - 90 dol.; ketvirčiui metų - 46 dol. Čekiai rašomi "Lietuvos aidas" vardu ir su adresu siunčiami "Lietuvos aidas" igaliotiniui JAV Broniui Juodeliui - 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514-2914, USA. Tel. 630 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo:

Adolfas Sabaitis, Brockton, MA - 40 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

"VILTIES" siuntinių agentūra praneša, kad į **Brooklyną** "Vilties" atstovai atvyks š. m. **balandžio 24 d.,** šeštadienį, ir nuo 12 iki 4 val. popiet priims siuntinius Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose. Brooklynės mūsų atstovas - **Algis Jankauskas, tel. (718) 849-2260.** Susitarus paims siuntinius iš namų.

Atlantic Express corp., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **balandžio 17 d.,** šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų - **tel. (914) 258-5133.**

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami doleriais per 2 - 5 dienas.

TRANSPAK,
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629
tel. (773) 838-1050.

JAV LIET. BENDR. QUEENS APYLINKĖ

Maloniai kviečia visus tautiečius

LIETUVOS DAILĖS MUZIEJAUS ANSAMBLIO
KANKLĖS
KONCERTĄ

SEKMADIENĮ - BALANDŽIO 18, 3:00 val., p.p.
KULTŪROS ŽIDINIO DIDŽIOJOJE SALĖJE
341 HIGHLAND BLVD., BROOKLYN, NY

Įėjimo Auka: \$15.00 Jaunuoliams iki 18m. - \$8.00
Vaikams iki 10m. - *gratis*

Veiks kavinė nuo 12:30 ir po koncerto